

ANT

39 BİN LİRALIK
UTANÇ VESİKASI

MASKELELERİ
YIRTIYORUZ

TÜRK İŞ
GENEL SEKRETERİ
AMERİKADAN
PARA ALIYOR

Bu gibi me-

HAFTANIN NOTLARI

3 nisan

TIP'in itirazı

■ Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'ın Amerika ziyareti dolayısıyla Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar bir demec vererek «Cumhurbaşkanı'nın Amerika gezisini tasvip etmiyoruz. Amerika egemenlik haklarına karşı saygısızca davranışlarda ısrarla, vatan ihbarı suçu ile hüküm giymiş bir iktidardan elde ettikleri imtiyazlardan vazgeçmemekte ayak diremektedir. Cumhurbaşkanı'na eşlik edecek kimselerin sayısının artırılması devletler arasında cari olan nezaket kurallarına aykırıdır.» dedi. Aybar, ayrıca, kaybettiği açıklanan ikili anlaşmalara da değinerek, bulunmayan bu anlaşmaların yok sayılmasını istedi. Sunay'ın gezisi, Aybar'ın endişelerinin haklılığını gösterdi.

Polis böyle olursa...

■ Eski emiyet genel müdürlerinden Ahmet Demir'in Yargıtay'da dava takip etmek için rüşvet aldığı ortaya çıktıktan sonra poliste yeni bir skandal patlak verdi. İstanbul Mali Polis Müdürü Rafet Kaplanı ile beş âmir ve üç memur, «görevlerini kötüye kullandıkları» dair yapılan ihbarlar üzerine görevlerinden alındılar. Bilindiği gibi, mali polis piyasada mali mevzuat yönünden yapılan yolsuzlukları takip etmek ve meydana çıkartmakla görevli bulunmaktadır. Yolsuzlukları takiple görevli polisin de yolsuzluklara adının karışması, mevcut düzenin nasıl tefessüh ettiğini inkâr kabul etmez şekilde ortaya koymuş bulunuyor.

4 nisan

Kalkınacağız ama...

■ Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyelerinden Prof. Besim Üstünel, Gaziantep'te verdiği konferansta, nüfus artışının yüzde 2'ye düşürülmesi, tarımda yüzde 1,7; sanayide ise yüzde 9,2 oranında fert başına gelir artışı sağlanması şartıyla Türkiye'nin 2000 yılında Amerika'nın bugünkü seviyesine ulaşabileceğini söyledi. Buna karşılık, Odalar Birliği tarafından Marmara ve Trakya Bölge Toplantısında görüşülenlere üzere hazırlanan raporda, özel sektörün yeterli miktarda yatırım yapmadığı itiraf edilerek «Özel sektör daha çok memleketimizde yaygın bulunan, alışılmış, kazanç ihtimali fazla, riski az yatırım alanlarına tevaccüh göstermektedir» deniliyor. Bu açıklamaya göre, Amerika'nın bugünkü seviyesine 2000 yılında dahi ulaşmak bir hayaldir. Kaldı ki, ulaşılsa bile, Amerika'nın 2000 yılında ulaşacağı seviye yanında Türkiye yine «geri kalmış ülke» olarak kalacaktır.

BP'de çözülme

■ Zilevi seçimlerinde oyuna devrimci partilerden çıkmak üzere çıkarıcı çevreler tarafından kurdurulan Birlik Partisi kısa zamanda fiyasko verdi. Partinin kurucularından Feyzullah Ulusoy'un istifasından sonra, bir süre önce MP'den ayrılarak yeni partiye transfer etmiş olan Amasya Milletvekili Kâzım Ulusoy da Birlik Partisi'nden istifa etti. Ayrıca Yönetim Kurulu'nun altı üyesi de B.P. den ayrıldılar.

5 nisan

Sekreterler!

■ Demirel'in yeni kabinesi, AP Cumhuriyet Senatosu Grubu'nda şiddetle tenkid edildi, hatta bir senatör Başbakan'a hitaben «Siz sekreter seviyesindeki insanları etrafınıza topluyorsunuz» dedi. Başbakan Demirel ise, Senato Grubu'na karşı bir tutumu olmadığını belirterek şunları

söyledi: «Tüzük bakımından size hesap vermek mecburiyetinde değilim. Bakarsınız, bir gün yeniden hükümet değişir, bu defa kabineye 10 senatör alırım. Arkadaşlarımın hiçbirisi sekreter seviyesinde değildir. Arkadaşlarımı tenzih ederim. İlk kabine kurulurken sizin bana verdiğiniz esaslardan ayrılmadım. O esaslara size sekreter bir kabine istemişsiniz, bu böyledir.»

Zama da zam!

■ Kısa bir süre önce zam gören akaryakıt fiyatlarına, Damga Resmi Kanunu ve Rihtim Resmi dolayısıyla yeniden zam yapılacağı açıklandı. Buna göre litre başına benzin 10-11, gazyağı 12-13, motorin ise 13-14 Kuruş zam görecektir.

6 nisan

Pfizer'de grev

■ Dünya'da 40'dan fazla işletmeye sahip olan ve sendikalar tarafından kara listeye geçirilmiş bulunan Pfizer Şirketi'ne gereken ders vermek üzere Türkiye Kimya İşçileri Sendikası, Pfizer'in İstanbul'daki fabrikasında greve gitme kararı verdi. İşyerinde yapılan grev oylamasında 300 işçi ve memur greve katılacaklarını bildirdiler. Üç aydan beri devam eden toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde, Pfizer Şirketi, ücretlere zam, asgari ücret, yıllık ikramiyeler, çocuk zammı konusunda sendikaların bütün isteklerini reddetmiş bulunuyordu.

Turizmde yolsuzluk

■ Turistik ithal belgesi ile ilgili 28 yolsuzluk tesbit edildiği ve bu yolsuzluklara bakanlık teftiş kurulunca el konulduğu Turizm ve Tanıtma Bakanı Nihad Kürşad tarafından Cumhuriyet Senatosu'nda açıklandı. Açıklamaya göre, bundan böyle maksat dışında mal ithal eden müesseselerin turistik belgeleri bakanlık tarafından iptal edilecektir.

Dilencilik!

■ Rize'nin AP'li Belediye Başkanı Yüksek Mühendis Ekrem Orhon, Amerika'daki 48 Bin belediye başkanına mektup yazarak kendilerinden birer dolar yardım istedi, bunun üzerine Rize'ye Amerika'dan çeşitli araçlar gönderildi. Belediye Başkanı'nın bu tutumu bütün yurtda büyük tepki yarattı. Bu arada Ankara'dan İlhan Tezel ve arkadaşları Ekrem Orhon'a şu telgrafi çektiler: «Millî haysiyetimizi iki paralık eden sizin gibi Amerikan dilencilerinin topunuzun ervahına yuh olsun!»

İş Bankası seçimlerinde kendisine muhalif grupun ağır basması üzerine banka genel müdürü Bülend Yazıcı görevinden istifa etti...

Sunay'ın Amerika'da resmi görüşmeleri tamamlanmış ve bir ortak bildiri yayınlanmıştır (Bu konudaki haberimiz 4. sayıdadır)

Demirel onlara verdiği koz ile iktidar partisi ile birleşme kararı yeni kabineyi ERE Lideri Kanellopoulos kurmuştur. (Bu konudaki yorumumuz Dış Politika sayfasındadır.)

Koçero!

■ Amerikan kapitalizmi ile işbirliği yaparak Türk halkını sömüren komprador kapitalizminin temsilcisi Odalar Birliği Başkanı Sırrı Enver Batur, Marmara ve Trakya Ticaret Odaları toplantısında sosyalistlere dil uzatarak «Hiçbir nizam tanımayan, iktisadi kanunları hiçe sayan, fert hürriyetiyle alay eden bir takım siyaset koçeroları son zamanlarda sosyalizm kisvesine bürünerek gittikleri yerlerde özel teşebbüs müesseselerine ve müesses sosyal nizamı karşı taktikle hücumlar yaptıkları ve memleketin siyasi ve iktisadi nizamını bozmaya çalıştıkları görülmektedir» dedi. Batur'a sormak gerekir: Haydi diyelim ki, sosyalistler Koçero'dur. Koçero bir kaç yolcu soymuştu, ama bütün bir milleti soyarlara acaba ne denir? Batur, onu da açıklamalıdır.

İşte örneği!

■ Batur'un demecinin yayımlandığı gazetelerde, Tekel Bakanı İbrahim Tekin'in şu açıklaması da yer alıyordu: «28 vagon dolusu porselenin kaçak olarak yurda sokulduğu doğrudur. Ancak ithalatçısının kim olduğu belli değildir...» Koçero'luk mu, işte örneği!

Çetin Altan için...

■ Savunması dahi alınmadan üç müfrit AP'linin oylarıyla dokunulmazlığının kaldırılmasına karar verilen Çetin Altan'ın durumu ile ilgili olarak TIP Lideri Aybar sert bir demec verdi ve «Çetin Altan'ın dokunulmazlığı kaldırılmayacaktır. Çünkü Çetin'in dokunulmazlığının kaldırılması, Anayasanın, parlamento hukuk ve geleneklerinin ortadan kaldırılması demek olacaktır ki, buna ne AP'nin, ne de güvendiklerinin gücü yetmez» dedi. Cumhuriyet Gazetesi Başyazarı Nadir Nadi de, başyazısında «Demokratik koşullar altında fikiryatlarını savunmakta aciz gösterenler, anayasayı alabildiğine zorlamak bahasına da olsa hasımlarını birer ikliser susturmak hevesindedirler» diyerek bu teşebbüslerin netice vermeyeceğini iktidara hatırlattı.

Rektör'e hayır!

■ İstanbul Üniversitesi'ne bağlı 152 öğretim üyesi bir ortak bildiri yayınlarak Rektör Ekrem Şerif Egeli'nin Terör Tasarısı karşısındaki tutumunu tasvip etmediklerini, hukukçu arkadaşlarının hürriyetlerin savunulması konusundaki görüşlerine aynen katıldıklarını bildirdiler.

Zorbalık!

■ İzmir'de TIP tarafından düzenlenen Halkı Sesi Gecesi'nde Ruhlü Su, Aşık Nesimi, Aşık İhsani, Aşık Maksudi ve Aşık Mahsunî, sazları ve sözleriyle hükümetin tutumunu yererek Amerika'nın Vietnam politikasını protesto ettiler. Ancak, Komünizmle Mücadele Derneği'ne mensup kapitalist ve Amerikan uşağı zorbalar, toplantıya baskın yaparak halk şairlerine saldırdılar. Bunun üzerine salonda tekme yumrukla kavga patlak verdi. Emniyet Müdürlüğü'nün karşısındaki bir sinemada vuku bulan olaya polis zamanında müdahale etmesi ve toplantı masuniyetinin ihlâl edilmesi halk arasında büyük tepki yarattı. Ayrıca, Aşık İhsani, Anafartalar Caddesi'nde iki arkadaşıyla birlikte giderken sağcı saldırganlar tarafından dövülerek kan içinde bırakıldı.

Şadi Alkılıç

■ Yargıtay'daki murafaası başka güne bırakılan mahkûm Yazar Şadi Alkılıç'ın beraatını sağlamak üzere Londra'daki Türklerin kurduğu Kardaş Cemiyeti de harekete geçti. Bu konuda İngiliz Başbakanı Wilson'a da başvuran cemiyet, ayrıca İngilizler'den Alkılıç için maddî yardım da toplamağa başladı.

DOĞAN ÖZGÜDEN

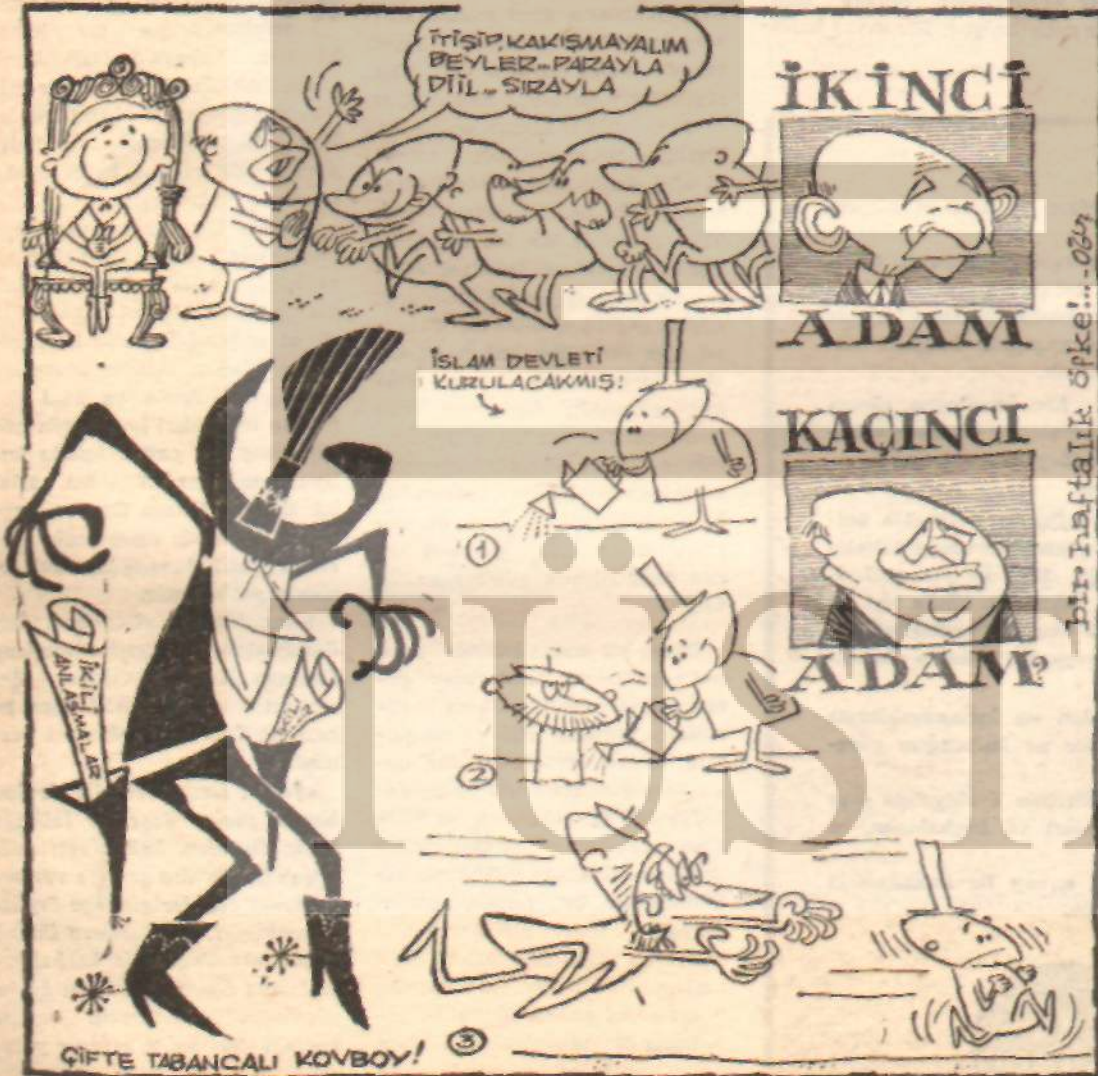
BÜYÜK İHANET!

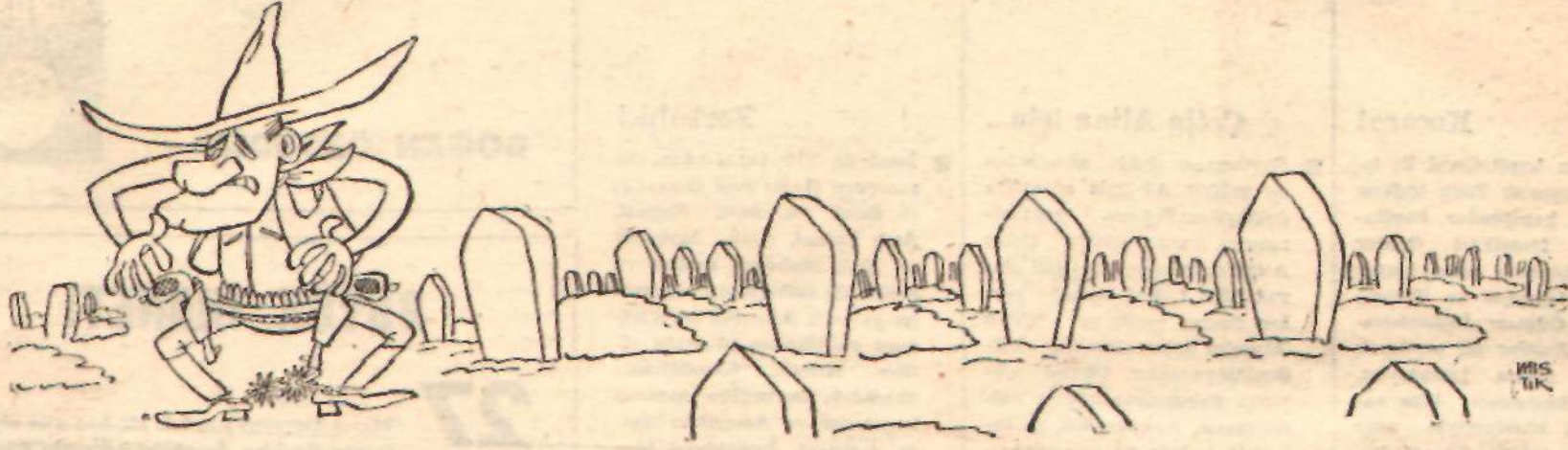
27

Mayıs Devrimi yapıldı bir kaç gün olmuştu... Bütün Türkiye devrimin heyecanı içinde çalıyor, devrik iktidar başlarının yolsuzlukları bire bin katılarak kufaktan kulağa yayılıyor, gazete ve dergilerde Rasputin'in saray rezaletlerine taş çıkartacak skandallar tefrika ediliyordu... 35 Milyon Metre Kare vatan toprağı Amerikalılara kiralanmış, atom başlıklı Amerikan füzeleri Anadolu'da üslenmiş, 50 Bin Amerikan askeri Türkiye'yi fiilen işgal etmiş; kimse bunları umursamıyordu... Herkes, sansasyon gazetelerine konu olacak dedikodular peşinde koşuyordu. İşte bu atmosfer içinde İzmir'deki NATO Karargâhı'nda görevli bir Türk kurmay subayı ile yaptığım görüşmeyi hatırlıyorum. «Mesele değil bunlar» diyordu genç kurmay, «bilir misiniz ki, Türkiye'nin bütün doğu bölgesi Amerikalılar tarafından kirletilmiş bölge haline getirilmiştir ve bir savaş halinde, Sovyet ordularının geçmesini önlemek için nükleer infilyaklerle kirletilerek milyonlarca Türk feda edilecektir... Düşüklerden hesap sorulacaksa, bunların hesabı sorulmalıdır. 27 Mayıs eğer gerçek bir devrim ise, önce Türkiye'nin üstüne gerilen bu ölüm ağı parçalayıp atmalıdır...»

B U korkunç iddia üzerine kendisinden bilgi istediğim NATO Güney Doğu Bölgesi Komutanı, her meselede olduğu gibi «kirletilmiş bölge» konusunda da herhangi bir açıklamada bulunmaktan kaçınmıştır. Bu gibi meseleler, o zamanlar Türk basınında «tabu» sayıldığı için çalışmakta olduğum gazete de bu önemli haberi hasıraltı etmeyi uygun bulmuştu. Daha sonra yabancı gazetelerde bu konuda yapılan yayınlar da Türk basınında hiçbir yankı yaratmamış, resmi makamların üstü kapalı yalanlamalarıyla örtbas edilmişti. Başkan Sunay'ın Amerika gezisi sırasında New-York Times Gazetesi'nin yayınladığı bir habere göre anlaşılmaktadır ki, Türk kurmayının o zamanki iddiaları yüzde yüz doğrudur ve Türkiye'nin doğu bölgesi yıllardan beri bir «kirletilmiş bölge» dir. Dördüncü sayfamızdaki haberde göreceğiniz gibi, Amerikan savunma stratejisine göre, bir savaş halinde, Amerikan çıkarlarının korunması uğrunda Türkiye toprakları 32 Milyon Türk için bir cehennem haline getirilecektir. Amerikalılara verilen bu imtiyaz hangi anlaşmaya dayanmaktadır ve 32 Milyon Türk ile birlikte kendisinin de ölüm fermanını imzalayan bu gafil kimdir? Yoksa, 32 Milyon Türk'ü bir nükleer cehennemine iten bu anlaşma da, Çağlayangil'in kaybettiğini açıkladığı 24 anlaşmadan biri midir? Yoksa böyle bir anlaşma yoktur da, Amerikalılar nükleer mayınları kimseye sormadan mı Türk topraklarına yerleştirmişlerdir?

G ERÇEK açık seçik ortadadır. Türkiye büyük bir ihanetle karşı karşıyadır. DP iktidarı ve ondan sonra gelmiş geçmiş bütün iktidarların hepsi bu ihanetin içindedir. Büyük dost diye bağırıp bastığımız Amerika'dan Türkiye'nin korunması için değil ülkenin yarısını, tek eyaletini, tek şehri, tek kasabasını, hattâ tek köyünü kirletilmiş bölge haline getirmesini isteseydik, acaba bir tek Amerikalının eli böyle bir anlaşmayı imzalamaya varır mıydı? İhanet ortadadır... Karşılığını misliyle almadan bir tek Cent dahi vermeyen Amerika'ya Anadolu topraklarını Sam Amca'nın nişan tahtası gibi teslim edenler meydana çıkartılmalı, anlaşmalı da olsa, anlaşmaz da olsa, bu ölüm ağı Türk topraklarından sökülüp atılmalıdır. Gel gör ki, AP iktidarı ölüm ağı söküp atacağına, bağımsızlık savaşçısı Çetin Altan'ı milletin meclisinden atmağa uğraşmaktadır. Ama Türk halkı kendi hayatına kasteden bu ihanetin, büyük ihanetin hesabını ergeç soracaktır.

MİRASYEDI

TÜRK HALKI ÖLÜME MAHKÜM EDİLDİ

AP iktidarının büyük umutlarla tezgâhladığı cumhurbaşkanı seviyesindeki Amerika ziyareti, bütün ciddi gazetelerin üzerinde ittifak ettikleri gibi bir «turistik gezis» olmaktan ileri gidememiş, Türk - Amerikan ilişkilerinde büyük ölçüde bir olumlu değişme sağlamamıştır. Amerika için ziyaretin tek ilgi çekici yanı, Washington'daki Türk Büyükelçiliği binası civarında vuku bulan faili meşhul «bomba olayı» olmuştur.

Kıbrıs ve dış yardımlar bakımından, ortak bildiride kullanılan yatafatlı diplomatik ifadelerle rağmen olumlu hiçbir

yenilik getirmeyen ziyaretin kazanç hanesine kaydedilebilecek tek madde, eğer gizli bir anlaşma yapılmamışsa, Türkiye'nin Vietnam'a asker göndereceği yolundaki endişelerin bertaraf edilmiş olmasıdır.

Türk halkının önemle üzerinde durduğu «iki taraflı anlaşmalar» konusu ise, bu ziyarette hiçbir açıklığa kavuşturulmamıştır. Türk - Amerikan Ortak Bildirisinde bu konuya tek kelime ile dahi dokunulmamıştır. Oysaki, Dışişleri Bakanı Çağlayangil bu konuda yaptığı açıklamalarda ikili anlaşmalardan 24'ünün hükümet elinde bu-

lunmadığını bildirmişti. Bu vahim açıklama üzerine TİP milletvekillerinden Behice Boran, Sadun Aren, Dr. Tarık Ziya Ekinci Meclis başkanlığına bir Meclis araştırması önergesi vermiş bulunuyordu.

Bu ziyaret sırasında New Times Gazetesinde yayınlanan bir haber ise, Türkiye'nin bu ikili anlaşmalarla nasıl bir felakete sürüklendiğini ortaya koymuştur.

New York Times'in haberine göre, Türkiye'nin doğu bölgesi nükleer mayınlarla tamamen bir «kirlenmiş bölge» haline getirilmiştir. Bir savaş halin-

de kontrollü yalnız Amerikalıların elinde bulunan bu nükleer mayınlar elektronik beyinlerle infilak ettirilecek, böylece Amerikan yardımı gelinceye kadar vakit geçirilmeden Sovyet ordularının doğu sınırlarında durdurulması mümkün olacaktır.

New York Times, nükleer mayınların varlığını açıklayan haberinde, ayrıca, bu mayınların çeşitli ebatta olduğunu, helikopterlerle hareket eden küçük ekipler tarafından çeşitli yerlere yerleştirildiğini, diğer nükleer silahlar gibi bunların da Amerikalıların özel muhafazası altında bulunduğunu ve Türk resmi makamlarının dahi bu mayınların yerlerini bilmediğini bildirmektedir. Gazeteye göre, Türkiye bu mayınların kontrolü için Amerika'dan yetki istemiştir. Ne var ki, ertesi gün Türk gazetelerine bir açıklama yapan Başbakan Demirel «Ortak bildiride böyle bir konu yok, doğru değildir» diyerek, Türkiye için bir ölüm kalım davası olan bu meselenin üzerine sünger çekmiştir. Anlaşılan, milyonlarca Türk'ün hayatını tehlikeye sokan nükleer mayınlar meselesinde Bay Demirel'in hiçbir endişesi yoktur ve bu konuda bir Amerikan gazetesi kadar dahi titizlik göstermemektedir.

Oysa, bir savaş halinde, Sovyet ordularını durdurmak gerekçesiyle Amerika kendi kontrolünde bulunan nükleer mayınları infilak ettirerek bütün doğu bölgesini bir anda yaşanmaz bölge haline getirecek ve Türkiye nüfusunun yarısını yokedecektir. Nükleer silahların etkisinin bir kaç günde geçmeyeceğini, nükleer silahlar konusunda en ufak bilgi sahibi olan herkes bilmektedir. Bu mayınlar dolayısıyla sadece doğu bölgesi halkı ölüme mahkûm olmakla kalmayacak, aynı zamanda, di-

ğer bölgelere sürüklenecek nükleer bulutlar bütün Türkiye halkına ölüm yağdıracaktır.

Sunay'ın milyonlarca liraya mal olan tantanalı gezisine rağmen, Türkiye'nin «ölüm fermansı» yine yürürlükte kalmıştır.

İRTİCA

■ İslâm devleti kurmak isteyen gafille-re karşı hükümet ne yapıyor?

KENDİLERİNE «milliyetçis» sıfatını takan bir kısım kimseler Ankara'da laiklik ve kadın hakları aleyhinde bir bildiri yayınlamaya çalışarak hâfif ve is-lâm devleti kurmak için halkı demokratik rejime karşı ayaklanmaya çağırıyor.

Ortada hiç bir anayasa dışı teşebbüsleri olmadığı halde sol cepheyi «ihtilâf» hazırlamakla suçlayan ve Mussolini'nin dahi cür'et edemediği terör hareketlerine girişen iktidar çevreleri, parlamento üyelerine dahi dağıtılan bu bildiri karşısında görülmemiş bir gaflet içinde bulunmaktadırlar. Nitekim, Adalet Bakanı Hasan Dincer, yaptığı açıklamada «meselenin savcılığa intikal ettiğini» belirtmekle yetinmiştir.

Buna karşılık Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Başkanı Kemal Türkler, demokratik rejimi tehdit eden bu hareket üzerine şu demeci vermiştir:

«Şeriat isteyenler, din devleti kurma peşine düşenler laikliğe hayır diyenler, hakimiyeti milletin elinden alıp şeriate vermeye heves edenler gittikçe örgütlenmektedir. İktidarların ihmali şeriat isterük'çülerin başkaldırılarına fırsat verse bile bizim gücümüz, demokratik rejime kastedenleri helâk etmeye yetecektir.»

SAP

BİR ülkede çözüme ve çatlama başgösterdi mi, bu hal bütün alanlara, bütün zümrelere, bütün kuruluşlara bulur. Herşey kendi içinde çatlamaya, parçalanmaya başlar. Herşey kendi içinde çatlamaya, parçalanmaya başlar. Herşey kendi içinde çatlamaya, parçalanmaya başlar.

Toplumun çürümekte olan bölümünün temsileci durumundaki yöneticiler için böyle memleketter birer kâbus dünyasıdır. Karışıklığı gidermek ve topluma gönüllü-rince çekidüzen vermek için neyin bir u-cundan tutmaya kalksalar o parçanın el-lerinde kaldığını, büyük kısmın kopup düş-tüğünü görürler.

Korkunç düşlerdeki gibi, bir lubç çek-seler kabzası kopar, ellerinde kahr. Müt-tefik saydıkları birinin koluna yapışsalar kol kopar, elinde kahr. Bir parmakbığa tutunsalar demirler avuçlarında dağılır; karanlık boşluklara yuvarlanırlar...

Bugün AP iktidarı için Türkiye öyle bir ülkedir.

Çünkü ulusumuzu ileri iten güçlerle yerinde tutmak için asılan köstekler arasın-daki gerginlik kopma noktasına yaklaştık-ça toplumun her köşesinden çatırılalar du-yulmakta, bütün parçalar çatlamakta, çü-rümüş bölümler yer yer dökülmektedir.

Demirel ve şürekâsı bu ortamı dile-dikleri gibi düzenlemek için durmadan sa-ğa sola hamle ediyor, her parçanın tutu-

lacak yeris saydıkları kısmına el atıyor-lar.

Samyörler ki parçalar sağlam... Samyörler ki sapından tutulunca sürahiler kal-dırılabilir, tokmağından çekince kapılar açılacak, kabzasına yapışılan kibçileri sal-lamak mümkün olacak.

Her zümrenin, her kuruluşun başı saydıkları kişilerle aralarını düzeltince bü-tün gövdeyi de sürükleyebileceklerine inan-maları bundan hep.

Rektörü kendi saflarına çekmekle ün-versiteyi, birkaç öğrenci kuruluşu liderini tavlamakla gençliği, Türk-İş yöneticileri-nin burnuna halka takmakla bütün işçi si-nifını, bir müktedir zatı AP paraleline dü-şürmekle orduyu peşlerine takmış olacak-larını samyörler.

Bu el atmalardan ne kazanacaklarını ve sonunda ellerinde ne kalacağını gö-receklerdir.

En tuhafı, kendilerinin Türkiye'nin sapı olduklarına inanmaları ve başkalarını da inandırabilmeleri.

Amerika elinde o sap ile bakakaldığı zaman çok güleceğiz.

Refik Erduran

Daha hızlı çalışamaz mıyız?

88 sanıklı iktidarın dokunulmazlığını kaldırarak susturmağa çalıştığı savaşçı kalem; Cetin Altan...

MECLİS

■ 88 sanıklı iktidar, Cetin Altan'ın dokunulmazlığını kaldırmağa çalışıyor

ARKADAŞIMIZ Cetin Altan'a karşı girişilen tepkiler, nihayet milletvekilli dokunulmazlığının kaldırılmasına kadar varmıştır.

Millet Meclisi Anayasa ve Adalet Komisyonlarının beş üyesinden kurulu ihzari bir komisyon, cuma günü yaptığı oturumda 40 milletvekiline alt 88 dosyadan sadece Cetin Altan ile YTP'li Ali Karahan ve CHP'li Muzaffer Karana alt dosyalar üzerinde durarak üç milletvekilinin dokunulmazlığının kaldırılmasına karar vermiştir.

TİP İstanbul Milletvekili Cetin Altan'ın yedi dosyasından beşi «komünizm propagandası»,

biri «cumhurbaşkanına hakareti», biri de «milleti isyana teşvik» suçlarıyla ilgilidir.

Kemal Bağcıoğlu (AP), Ata Bodur (AP), Abbas Çetin (AP), Cengiz Nayman (CHP) ve Nazif Arslan (CHP)'den kurulu komisyonun toplantısına Cengiz Nayman katılmamış, Nazif Arslan aleyhte oy kullanmıştır. İhzari Komisyonun kararı Anayasa ve Adalet Komisyonlarından kurulu karma komisyonda görüşülecek, daha sonra Meclis'e sevkedilecektir.

88 sanıklı bir iktidarın, düşüncelerinin mücadelesini yapan bir yazarın dokunulmazlığını kaldırmaya ve kalemini susturmağa kalkışması bütün yurttaki tepkiyle karşılanmıştır.

TERTİP

■ Mahmut Makal Keçiborlu'da polis tarafından nezaret altına alındı

Sante du Monde Dergisi tarafından «örnek insan» gösterildikten sonra çıkarıcı çevrelerin yıldırımlarını adamaklılığı üstüne çeken arkadaşımız Mahmut Makal, geçtiğimiz hafta yeni bir tertiple karşı karşıya kalmıştır.

Dergimiz için bir röportaj hazırlamak üzere Isparta'ya gitmiş bulunan Makal, Keçiborlu ilçesi'nde bir süre önce öğrencilerini boykota teşvik ettiği için hakkında dava açılan Ortaokul Öğretmeni İlhan Alkan ile görüşmüş, bu arada görüşlerini öğrenmek üzere bazı ortaokul öğrencilerini de İlhan Alkan'ın evine davet etmiştir. Bu görüşmede Mahmut Makal ve İlhan Alkan'dan başka TOS Avukatı Nevzat Helvacı, Öğretmen Şemsettin Kılıçaslan ve Öğretmen Yusuf Ziya Özgür de bulunmuşlardır. Görüşme, AP'li çevrelerde duyulur duyulmaz panik yaratmış ve Keçiborlu'nun AP'li Belediye Başkanı Seyfullah Uğurlu, Savcılığa başvurarak öğrencilerin hürriyetlerinin kısıtlandığını ileri sürmüştür.

Bunun üzerine polis derhal harekete geçerek gece yarısı Makal ve arkadaşlarını karakola davet etmiş ve «hürriyet kısıtlaması» gerekçesiyle bir gece nezarete bırakmıştır. Sabah mahkemeye sevk edilen Makal ve arkadaşları tahliye edilmişlerdir. Duruşma 12 Nisan'a ertelenmiştir.

BU NE PERHİZİ!

Cevdet Sunay'ın Amerika Millî Basın Kulübü'nde yaptığı konuşmadan:

«Memleketimizde basının artan dinamizmi ile iftihar etmekteyiz. Atatürk'ün de dediği gibi, basın hürriyetinin sulistimaline yegâne çare, gene basın hürriyetidir. Ülke çapında on üçten fazla gazete ve on bir dergi ile Türk basını müstesna bir toplum hizmeti görmektedir.»

★

Adalet Bakanı Hasan Dincer'in Avukatlar Günü'nde yaptığı konuşmadan:

«Hak ve hürriyetlerin, demokratik rejimin desteklenmesi yolunda kullanılması ile, demokratik düzeni totaliter düzene çevirmek amacıyla kötüye kullanılması arasındaki kanunî hududun çizilmesi, anayasamızın ve demokratik düzenimizin geleceği bakımından zorunlu bir şarttır. Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma Kanunu yakında çıkartılacaktır.»

ANADOLU gezilerinde emekçi halk kütüphanelerine karşı en çok tekrarladığımız söz nedir biliyor musunuz?

— Bize, bir de şunları deneyelim diye oy vermeyiniz. Biz oy toplamak için yapmıyoruz bu gezileri... Siyasi mücadeleye bizzat katılmıyız. Sizlerin emeğinizin haracını yiyorlar. Emeğinize ve haklarınıza sahip çıkınız. Kapitalizme karşı sınıfınızın bilinci içinde örgütleniniz. Gerekli zaman mitingler, gösteri yürüyüşleri tertipleyniz. Meclise telgraflar çekiniz. Kürsülere kendiniz çıkıp kendiniz konuşunuz. Liderlerinizi aranızdan seçiniz. Devlet yönetimine ağırlığınızı koymak için hazırlanınız. Bu ise ancak sosyalist bir parti içinde kompradorlara ve talancılara karşı birleşmekle olur. Bunu yapmaz da «Bir de şunları deneyelim» diye kurtarıcılarınız kendi dışınızda ararsanız, hiç bir zaman kurtulamazsınız. Biz sizler için uğraşıyorsak, kendimizi size beğendirmek için değil, uğraşmanın yollarını size göstermek ve kendinizi kurtarma mücadelesine sizleri alıştırmak için uğraşıyoruz.

İşçiler, köylüler, zanaatçılar, esnafın ilk defa duyuyorlar bu sözleri...

— Sizler haracı yenen emekçi kütüphaneleriniz. Sizi sizden başka hiç kimse kurtaramaz. Onun için Hızır Aleyhisselamı bekler gibi dışardan kurtarıcı beklemeyiniz. Oylarla onu bunu denemeye kalkmayınız. Hepiniz aslında aynı sınıf insanlarıdır. Sınıfınızın siyasi örgütü Türkiye'nin tek emekçi partisi olan Türkiye İşçi Partisi'dir. Böyle bir siyasi örgüt içinde ağalara, kompradorlara, sömürücülere ve onların kapitalist partilerine karşı denge tutmanız gerekmektedir. Bunu başaramadığımız, varlığını isbat edemediğiniz sürece ensenizde boza pişirilme devam edecektir...

Emekçiler anlamaktadırlar bu sözleri. Türkiye'de sosyalizm böyle kurulacaktır. Ne çare ki Türkiye'de sosyalist aydınların hepsi halkla bu şekilde uğraşıp onları örgütlemeye ve uyandırmaya gerektiği kadar çaba harcamamaktadırlar. Halkın uyanabileceğine ve kendi göbeğini kendi kesmeye kalkacağına inanmamaktadırlar çünkü... Bu yüzden de sömürüye karşı verdikleri savaşta egemenliği gittikçe zayıflayan burjuva sınıfa karşı tek alternatif olarak emekçi sınıfının siyasi bir ağırlık

olarak ortaya çıkmasını gösterememekteler. Bunu ütöpik bulmaktadırlar. Bu yüzden de halktan yana olup olmayacağı kendi namusuna kalmış kişilere güvenmek istemektedirler. Oysa sosyalizmin bilimselliği halktan yana olup olmamayı piyangoya bırakmaz. Bu yüzden de mücadelede örgütlü emekçi sınıfının öncülüğünü şart koşar.

Peşin bir hükümle emekçi sınıfının henüz bu uyanışı gösteremeyeceğini öne sürmek bize büyük bir batıdır. Bu hükmü vermeden önce emekçi sınıf ile canla başla haşır neşir olmak ve bu yorgunluğu göze almak gerekmektedir.

Sosyalist aydınlarımız İşçi Partisi'nden olsun olmasın, her zaman Anadolu içinde konferanslar verebilir, emekçilerle sohbet imkânlarını bulabilirler... Karşılarında daima çok canlı bir topluluk bulacaklar ve belki de bu canlılık karşısında şaşıracaklardır. Peşin peşin emekçi sınıfı henüz Türkiye'de uyanamaz ve burjuvaziye karşı denge tutamaz fikrine saplanmak, ilerde çok hatalı komplikasyonlara yol açacaktır.

Türkiye'de bugün emekçi sınıfı iyice yoğunlaşmakta sosyalist bir aydın kadrosu vardır. Ancak bu kadro kendisinden beklenen en son randumanla henüz çalışmamaktadır. Bu ataletli, emekçi sınıfının uyanmadığı şikâyetleriyle kapatmak doğru değildir. Ve uyanması için bizlere düşen çabaların gerektiği kadar harcanıp harcanmadığını araştırmak daha yerindedir.

Sosyalist aydınların en büyük görevi İstanbul dükahına ve bu dükahın mütegallesine ortaklarına karşı Anadolu sömürgeci özgürlüğe kavuşturmadır.

Sömürgeler ise metropolden özgürlüğe kavuşturulamaz. Nasıl ki Cezayir'i Paris'ten kurtarmak mümkün olmamıştır. Paris'te sosyalistler de iktidara gelmiş ama Cezayir yine Cezayir kalmıştır...

Emekçi halkın örgütlü baskısı ve kontrolü olmadan iktidara sosyalist taunmuş kişiler de gelse kendilerinden başka kimseyi kurtaramazlar. Bu bilimsel bir gerçektir. Biz bu gerçeğe uygun olarak elimizden geldiği kadar uğraşıyoruz. Aynı uğraşıya bütün sosyalist aydınların da katılmasını ve asıl mücadeleyi sömürgeci içinde vermelerini canı gönülden diliyoruz.

UNESCO

■ Adnan Ötügen'in oynamak istediği oyun ilericilerin müdahalesiyle önlendi

MART ayının son günü, Adalet Partisi'nin artık nabırlar arasına karışan Millî Eğitim Bakanı Orhan Dengiz'le her devrin iktidarının kültür politikasının hizmetinde çalışmaya bugün bir kültür düşmanı haline gelen Ünlü Kültür Müsteşarı Adnan Ötügen'in sessiz sedasız çevirmek istedikleri bazı oyunlar, ilerciler kuruluş temsilcilerinin ve bilim adamlarının müdahaleleriyle önlendi. Çevrelerince sevilmeyen kuru-

Günlük basına aksetmeyen olayların içyüzü şöyledir:

1948'da kurulan UNESCO Türkiye Millî Komisyonu Yönetmeliğinin 5. ve 6. maddelerinde değişiklik yapılmak istenmektedir. 6. madde, Genel Kurul'a katılacak hükümet ve resmî kuruluş temsilcileriyle belirlenmiş hususî eğitim, bilim ve kültür kurulları temsilcilerini tespit etmektedir.

Yönetmelikte gerekli değişiklik yapmak üzere kurulan komisyon, tamamiyle mevcut iktidarın görüşlerine uygun bir çalışma yapmış ve Türk Edebiyatçıları Birliği, Türkiye Millî Gençlik Teşkilatı, Türkiye Millî Talebe Federasyonu, Türk Devrim Ocakları, vb. gibi ilerciler nitelikleri bilinen ve hükümet

luşları UNESCO dışında bırakmak istemiştir.

Toplantıda, Orhan Dengiz'le Adnan Ötügen yapmak istedikleri her oyunun önlendiğini görerek çileden çıkmışlar; Adnan Ötügen, «SEN KAŞINIYORSUN!» diyerek -tam kendine yakışan bir üslupla- bir öğretmen üzerine yürümüş ve Kongre'nin eğlenceli geçmesi için oldukça yararlı olmuştur.

Sonunda, Yönetim Kurulu'nun uyarıları ve Genel Kurul'a katılan ilericilerin gerekli müdahaleleriyle oynamak istenen oyunlar bozulmuş, atılmak istenen kuruluşların UNESCO'da kalması sağlanmış ve UNESCO'nun hükümet emrinde bir kuruluş haline gelmesi önlenebilir.

Hürriyetleri korumak için gençler andı

■ İstanbul'daki açık oturumda Terör Kanunu'nun anayasaya aykırılığı ortaya kondu

BP'DE GREV

British Petro'de çalışan işçilerin haklarının verilmemesi üzerine Petkim İş Sendikası, BP'nin Yeşilköy Servisinde ve Ortaköy'deki işyerinde cuma günü greve başladı. Sendika bu münasebetle bir bildiri yayınlamaya BP'yi «Memleketi sömürmek ve Türk işçisini ikiye bölmeğe çalışmakla suçladı. Petrol işçilerinin grevi dolayısıyla BP ile anlaşmalı bulunan uçak şirketlerinin uçuşları Yeşilköy'de akaryakıt ikmali yapamadıkları için bazı uçak seferleri aksadı.

TEMEL Hak ve Hürriyetleri Korumaya Kanunu Tasarısı adı altındaki terör tasarısına karşı gösterilen şiddetli tepkiler nihayet geçen hafta Adalet Bakanı Hasan DİNÇER'in, «kanunun anayasaya uygun şekilde çıkartılacağını» beyan etmesiyle kısmen semeresini verdi. DİNÇER'in açıklamasına göre, hükümet Terör Tasarısı'nı çıkartılmasından vazgeçmemiş, fakat hiç değilse kitabına uydurmakta karar kılmıştı.

DİNÇER'in konuşmasının gazetelerde yayınlandığı gün İstanbul'da Türk Devrim Ocakları'nın düzenlediği bir açık oturumda da Terör Kanunu enine boyuna eleştirilerek anayasaya aykırılığı açık seçik ortaya kondu. Eminönü Devrim Ocakları Başkanı İktisat Asistanı Dr. Mahir Kaynak'ın yönettiği açık oturum için Beyazıt'taki Mar-

mara Öğrenci Lokali angafe edilmiş bulunuyordu. Ancak oturumun başlayacağı saatte İstanbul Üniversitesi Öğrenci Birliği Başkanı Ufuk Şehri, i- çeride badana yapılmakta olduğu gerekçesiyle dinleyicilerin içeriye girmesine engel oldu. Bunun üzerine oturumun civardaki bir düğün salonunda yapılması için teşebbüse geçildi ise de, olağanüstü kalabalığın bu salona sığdırılması mümkün olmayınca, öğrenciler sözünde durmayan Şehri'nin müdahalesine rağmen tekrar Marmara Lokali'ne dönerek salona yerleştiler.

Toplantıya bütün siyasi partilerden temsilci istenmiş bulunuyordu. Ancak toplantıya TİP ve CHP'den başka temsilci gönderen olmamıştı. Prof. İsmet Giritli ise, oturumda konuşmak üzere geldiği halde, Ufuk Şeh-

ri'nin muhalefetine rağmen Marmara Lokali'ne girilmesini temel haklara aykırı saydığını belirterek son anda konuşmaktan vazgeçti.

Açık oturumda ilk olarak konuşan CHP temsilcisi Kudret Bosuter, hak ve hürriyet kavramlarını izah ettikten sonra böyle bir kanunun Meclis'ten geçmesinin mümkün olamayacağını, geçse bile Anayasa Mahkemesi'nde mutlaka iptal edileceğini, o da mümkün olmadığı takdirde direnme hakkının kullanılabileceğini söyledi.

TİP adına konuşan arkadaşımız Çetin Altan ise, iktidarın

kastettiği «temel hak ve hürriyetlerin» aslında egemen sınıfların hak ve hürriyetleri olduğunu belirterek emekçi sınıfların gün geçtikçe bilinçlenmesi ve sosyalist hareketin güçlenmesi karşısında kapitalistlerin ve toprak ağalarının da gayrimesru yollara başvurduklarını söyledi. «Osmanlılar Bizans'ı dışarıdan, Bizans ise Osmanlı'yı içeriden fethetmişti. Mustafa Kemal'in denemesi haric, hâla yenemediğimiz işte bu Bizans'tır. Temel Hak ve Hürriyetler Kanunu Tasarısı da, bu Bizansın eseridir» dedi.

Doğan Özgüden, böyle bir

Terör Tasarısı mevcut olmadığı veya eldeki metnin CHP iktidarı zamanında hazırlandığı yolundaki iddiaları cevaplandırdıktan sonra DİNÇER'in İzmir'deki konuşmasına temas ederek «Adalet Bakanı, demokrasi düşmanı olduğu kadar cahil olduğunu da bu konuşma ile ortaya koymuştur. DİNÇER Almanya'da nasyonal sosyalizmin Birinci Dünya Savaşından önce iktidara geldiğini söylemektedir. Oysa, Almanya'da nasyonal sosyalizm Birinci Dünya Savaşından sonra iktidara gelmişti. Kaldı ki, Almanya'da demokratik rejime son verenler, Tural'in, Demirel'in, DİNÇER'in iddia ettiği gibi emekçi sınıflar değil, Krupp, Thyssen gibi büyük kapitalistler olmuştur. Ama bu yol çıkar yol değildir. Mussolini de, Hitler de bu yoldan geçmiş, fakat sonları hüsrana olmuştur...» dedi.

Arkadaşımız Refik Erduran ise, Temel Hak ve Hürriyetler Kanunu Tasarısı'nın ciddiye dahi alınmaması gerektiğini, çünkü en basit hukuk kurallarıyla bile bağdaşmayacağını söyledi. «İktidarın davranışları tarihsel gelişmeye aykırıdır. Böyle bir tasarı kanunlaşamaz, kanunlaşsa dahi uygulanmasına imkân yoktur» dedi.

Açık oturumun sonunda gençler hep bir ağızdan «Atatürk'ün Bursa Nutku» nu okuduktan sonra 28 Nisan hürriyet müca- delesi şehitlerinden Turan Emeksal'in Anıtı başına giderek hürriyetlere kasteden her teşebbüse karşı aynı azim ve inançla mücadele edeceklerine andı- tılar.

Öte yandan, Avrupa Türk Öğrencileri Konfederasyonu da bir bildiri yayınlamaya Terör Kanunu'na karşı protesto harekete katıldı. Bildiride «İşte biz de Avrupa Türk Öğrencileri Konfederasyonu olarak, bahis konusu kanun tasarısına yöneltilen gerçek demokrasi yanlı- sı tepkilere katılıyor, hem toplumumuzu uyuyor hem de her basamakta onun vekili bulunan sorumlulara gerekli ve asil görevlerinde sorumluluklarını hatırlatıyoruz» denilmektedir.

Ezeli Polis Oyunları

EY Türkiye'de oturan burjuvalar, siz bu demokrasi oyununu başa kadar götüremezsiniz. Biliyorum, herkesler de biliyor ki, siz hiç bir zaman demokrasi taraftarı olmadınız. Hep demokrasicilik oynadınız. Göz boyadınız. Bunu herkesler biliyor. Huyu- bundan vazgeçmez. Alışmış kudurmuş- tan betedir.

Türkiye tam ellî yıldır sancılar içinde. Kurtulmak için kıvrılıyor. Başını oradan oraya vuruyor ama, kurtulma- nın bir yolunu bulamıyor. Bulamıyor değil, izin vermiyorsunuz. Siz çok kur- naz ve çok beceriklisiniz. Bir de çok namussunuz. Bir de insanlığa yakış- maz işler yapıyorsunuz. Bu dünyada sizin yapamayacağınız hiç bir kötülük yok. Siz hiç bir ahlâki kalde tanı- mıyorsunuz. Kanundur, demokrasidir, in- sanlıktır size vız geliyor. Yeter ki, iş- birliği yaptığınız efendileriniz Avrupa burjuvalarıyla birlikte Türk milletini sonuna kadar soyasınız.

Dünyaya sizin gibi, hiçbir ahlâk kal- desini tanımayan az da olsa insanlar gel- miştir. Sanmıyorum ki, sizin gibi deh- şetli gelsin.. Sizin gibi pür.. Her şey- den arınmış, pür-ü pak. Türkiye'de otu- ran burjuvalar, bir gün insan tarihi si- zin üstünüzde duracak. Faydaları uğ- runa her bir cinayeti işleyen acıp has- ta yaratıklar olarak.. Oturdıkları mem- leketi yabancılarla peşkeş çekmiş yara- tıklar olarak..

Anadolu toprağı o kadar verimsiz bir toprak değil.. Dünya coğrafyasın- daki yeri de iyi. İşte siz bu topraklar üstündeki insanları yeryüzünün en yok- sul insanları yaptınız. Tarlı boyunca Anadolu insanları bu kadar yoksul ol- manı istiyorlar. Yani, bu oranda demek istiyorum.

Türkiye Amerikalıların sömürgesidir. Türkiye işgal altındadır. Bazıları diyor- lar ki, bu doğru değil.. Utanıyorlar da kendilerini aldatıyorlar. En iyi niyetli-

miz kendisini aldatıyor. Otuz beş milyon metre karecik, diyorlar. Amerika her adım başına bir asker diyecek değil ya, Türkiye'yi işgal etmek için. Bir memle- ket işte böyle işgal altına alınır. Tam Amerikalıların yaptıkları gibi.

Türk milleti bir ölümlü kalmı sava- şında. Her şeyiyle, kültürü, toprağı, bir- ligiyle ölümlü karşı karşıya.

Dünyanın en yoksul memleketi ni Türkiye? Size soruyorum, Türk toprak- ları üstünde aklı erenler, kendilerini a- dam sayanlar, hatta vatanperver olduk- larını dilleri varıp da söyleyenler. Tür- kiye dünyanın en yoksul memleketi de- ğil mi? Bir cihangir devletten dünya- nın en yoksul milletini kim çıkardı? İşte bu burjuvalar.

Nasıl çıkardılar? Yukarıda sayıp dö- küğüm özellikleriyle.. Bu onların yanla- rına kalacak mı? Bu milleti can-ü gö- nülden sever, milliyetçi, öyle yalancı, burjuvaların aleti, ahlâksız, sözüm ona milliyetçi değil, düpedüz milliyetçi bir tek adam bile gelse Türkiye'ye, bu kö- tülükleri Türkiye'de oturan burjuvala- rın yanına koymaz. Koymayacak.

Ne dedim az önce, ey Türk burju- vaları siz bu demokrasi oyununu sonuna kadar götüremezsiniz, dedim. Türk mil- letiyle sonuna kadar oynayamazsınız, dedim. Ya gerçek bir demokrasiyi göze alırsınız, gerçek bir demokrasi de Türk milletini daha az soyma pahasına da olsa, ya da gümbür gümbür Türk mil- letinin başından çeker geçersiniz. Bu oyunu artık daha fazla yürütemezsiniz. Bunun farkında değil misiniz? Nedir o ordunya dağıttığınız broşürler? Ne ayp şeyler onlar öyle? Siz Türk milletinin subayların ilkokul öğrencileri mi san- dınız da öyle saçına sapan yazılarla kandırmağa çalışıyorsunuz? Kim ina- nır öyle saçmalıklara? Yok, Amerika'ya karşı koyanlar komünistmiş de, guymuş da, buymuş da.. Subaylar bir kere Harbiye'yi bitirmişler.. Hayatla da kar- şı karşıyalar, ne karşı karşıya, hayatın tam içindeler.. Okuyorlar da.. Hepsî

komünistliği, sosyalistliği, sizin çevir- diğiniz iğrenç oyunları sizden çok iyi biliyor. Hiç merak etmeyin. Karşınızda bön alimlikler yok. Siz o broşürlerinizle kandırırsanız kandırırsınız kendi alimlik kafaınızı kandırırsınız.

Bir de gene ezeli polis oyununuza başladınız bugünlerde. Emekçilere, ger- çek milliyetçilere, öğretmenlere baskıla- ra başladınız. Polis gene insanların pe- şinde. Gene olmadık iftiralarla halk a- rasında insan avına çıktı. Bir iki tane olay geldi ki kulağıma sizden de, insan- lıktan da iğrendim. Yazmağa bile utanıyorum. Vallahi korkumdan değil.. Sizin gibi insanların bana yapacakları her kötülük benim için şeref olur. O yünden korkum yok.

Polise kanunsuzluk yapıyorsunuz. Polis gayrimesru işler yapıyor.

Vazgeçin.. Bu gayrimesru baskılardan hiç bir şey elde edemezsiniz. Gayri- mesru hareketlerin karşısına gayrimes- rulukla çıkarlar. Bu, hayatın kaidesidir. Ne kadar başı yaparsanız, o kadar direnmeye karşılayacaksınız. Milletlerin güçleri zümrelerin güçlerinden daha çok- tur.

Yirmi yıldır oynadığınız demokrasi oyunundan vazgeçin.. Polis oyunlarını- dan, baskılardan, iftiralardan vazgeçin.. Gerçek demokrasiye yönelin.. Azıcık daha ayakta kalabilecekseniz, şu ger- çek demokrasinin yüzü suyu hürmetine kalabileceksiniz.

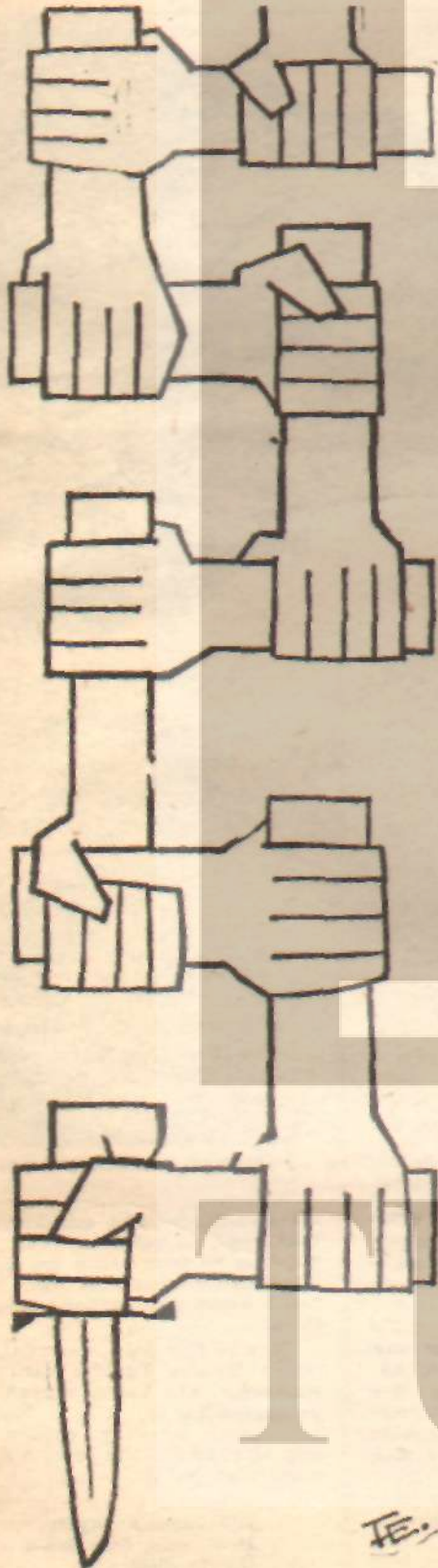
Yok, aklınıza başınıza toplamaz da baskılara, gayrimesruluklara devam e- derseniz, millet de direnme hakkını kul- lanacak. Bizden söylemesi. Sizin bu ka- dar basit bir şeye aklınız ermez de çık- maz yolunuzda ilerler giderseniz, gerisi bize ne. Kendi düşen ağlamaz. Buyu- run..

Yaşar Kemal

TURİSTİK BİR GEZİ

FETHİ NACI

Ferruh Doğan

CUMHURBAŞKANI Sunay'la birlikte Amerika'ya giden Prof. Nihat Erim'in şu sözleri çok ilgi çekicidir: «Bu ziyaret, Amerika'da Türkiye'den bahsedilmesi ve Türkiye'ye alt meselelerin basında ve televizyonda tahlil edilmesi için müstesna bir fırsat yaratmıştır.» İşte Amerika gezisinin sağladıkları!

Ne var ki Sayın Sunay'ın gezisinin turistik bir gezi olarak kalması, açık söyleyelim, bizi sevindirmiştir. Başından beri kaygı ile izlediğimiz bu gezide söylenen birtakım sözler, Amerika'nın Türkiye'yi Vietnam macerasına sürüklemek niyetinde olduğunu gösteriyordu. Türkiye'ye askeri ve ekonomik yardım, Kıbrıs meselesi, İkili anlaşmalar gibi konuların konuşulacağı bir gezide, Johnson'ın «Kore tepelerinde cesur Amerikalılar ve cesur Türklerin mezarları arkadaşlığımızın ebedi bir mirasıdır.» gibi sözler etmesi, Türkiye'yi Vietnam'a örnek göstermesi; basın mensuplarının Sunay'a Türkiye'nin Vietnam savaşına katılma şartlarını sormaları, Dışişleri Bakanı Rusk'ın Türk askerlerini övmesi pek de hayra yorulacak işaretler değildi.

YARDIM istemek için gitmiştik. Sayın Cumhurbaşkanı, «Biz Türkiye'de, Amerika ile mevcut dostluk ve ittifak bağlarımızı büyük kıymet veriyoruz. Ancak karşılıklı saygı, eşitlik ve itimada dayanmayan hiçbir dostluk gelişme kaydedemez.» derken, Prof. Ahmet Şükrü Esmer, Ulus'ta şunları yazıyordu: «Beslenmek için buğdayı Amerika'dan alıyoruz, kalkınmak için Amerikan dolarlarına muhtaçız, silahlarımızı Amerika veriyor, ordularımızı Amerika'nın emrine verdik. Amerika ülkemizde üsler kurmuştur. Amerika'nın Türkiye'de 30 bin askeri vardır. Amerikalılara kapitüler imtiyazlar verilmiştir. Şu halde eşitlikten bahsedilebilir mi?»

Eğit olmayan şartların, Amerikalıları birtakım yeni isteklerde bulunmak için cesaretlendireceği ağıktı. «Vietnam'a gözlemci göndermek» teklifinin yerini, birtakım yardımlar karşılığı, «Vietnam'a asker göndermek» teklifi alabilirdi. Nitekim bu hava bir aralık öyle yaygınlaştı ki Abdi İpekçi, 5 Nisan günlü Milliyet'te, «Zira kendi soydaşlarını kurtarmak için Kıbrıs'a çıkarılmak istenen Türk askerlerine mani olan bir ülkenin, şimdi bu askerleri Vietnam'a davet etmesinin Türkiye'de Amerika'ya karşı nasıl bir tepki yaratacağını hesaplamak zor değildir.» diye biten «Türkiye bu harbe sürüklenemez» başlığını taşıyan bir yazıyla karşı çıkmak gereğini duydu.

TÜRK - Amerikan İkili görüşmeleri sonunda yayınlanan ortak bildiri, eğer özel görüşmelerde birtakım vaatlerde bulunulmuşsa, Türkiye'nin şimdilik Vietnam batağına itilmekten kurtulduğunu göstermektedir. «Her iki Başkan, Güney ve Kuzey Vietnam halklarının kendi gelecekleri için barış içinde tayin etme haklarını destekleme lüzumu üzerinde mutabakatlarını ifade etmişlerdir.» Bu sözler, Milli Kurtuluş Savaşı yapmış bir ülkenin Cumhurbaşkanı olarak Sunay'ın ağzına ne kadar yakışıyorsa Vietnam'da yirminci yüzyılın en aşağılık bir saldırı savaşını yürüten bir ülkenin Cumhurbaşkanı olarak Johnson'ın ağzında da o kadar iğreti, o kadar gülünç oluyor.

Ortak bildiri, Vietnam batağına itilmekten kurtulduğumuzu açıklarken, aynı zamanda, ekonomik alanda umulan yardımı elde edemediğimizi de açıklıyor. Vietnam savaşına katılmamakla umulan ekonomik yardımı alamamak arasında bir ilişki kurmak için vakit daha erkendir. Fakat, bildiride geçen «Türkiye'ye yardım konsorsiyomu'nun Türkiye'nin ihtiyacı olan çok taraflı yardım mekanizması ile ülkenin muhtaç olduğu dış yardımları yeterli bir şekilde sağladığı» sözlerinin gerçekle bir ilintisi olmadığı, Türk ekonomisi hakkında birazcık bilgisi olanların malûmudur. «Türkiye'nin kendi kendine yeter iktisadi güce ermesini sağlamaya Birleşik Amerika'nın kararlı olduğu» sözleri ise üzerinde uzun uzun düşünülecek sözlerdir. Çünkü Amerika, Türkiye ile ilişki kurduktan sonra, Türk ekonomisini tamamiyle dışarıya bağlı ve bağımlı bir duruma getirmek için çaba harcamış ve bunda başarıya da ulaşmıştır.

SAYIN Sunay'ın «Biz Türkiye'de bütün hürriyet mücadelesinin ilham kaynağı olan büyük Amerikan Demokrasisine derin bir hayranlık beslemekteyiz.» sözlerini bu açıdan değerlendirdince büyük yanlışlarla karşılaşmak imkânsızdır. «Büyük Amerikan Demokrasisi» denilen şey, bugün, Hitler faşizminin 1967 modelinden başka bir şey değildir. «Büyük Amerikan Demokrasisi», büyük Amerikan tekellerinin çıkarlarını savunan, bunun için de özellikle az gelişmiş ülkeleri çeşitli yollardan (Yardım, vb. maskeleri altında) sömüren, kaba kuvvet kullanarak yoksul ülkeleri egemenliği altında tutmak isteyen, yoksul ülkelerin gerçek bir bağımsızlığa kavuşmalarından veba'dan korkar gibi korkan bir sistemin adıdır. Türkiye'nin kendi kendine yeter iktisadi güce ermesini böyle bir sistemden beklemek hazindir. Türkiye, kendi kendine yeter iktisadi güce, Amerikan emperyalizminin himmetiyle değil, kendi öz kaynaklarıyla, kendi halkının alınteri ve göz nuruyla erecektir. Bunun da tek yolu vardır: Amerika'nın Türkiye'ye zorla kabul ettirdiği kapitalist kalkınma yolunu bırakarak, sosyalizmle sonuçlanan kapitalist olmayan kalkınma yoluna koyulmak. Ne var ki bu, sadece bir kalkınma tekniği değil, aynı zamanda bir iktidar isidir; Türk halkının memleketin yönetimine ağırlığını koyması meselesidir. Böyle üçü Amerikan gezilerinden kurtulmanın başka yolu yoktur.

ORTAK bildiri «İkili anlaşmalar» üzerinde hiç durmamaktadır. Tunçkanat'ın açıkladığı CIA raporunda, bu konuda, şöyle denmekte idi: «Amerika ve Nato ile birlik olmanız lüzumunu hatırdan çıkarmayarak —ki bu, karşılıklı anlaşmalar olmadan mümkün değildir— hâle mevcut durumu etkilemeyecek bazı değişiklikleri kabule mütemayil durumunuz yapıcı olarak kabul ediliyor.» Anlaşıyor ki Amerika çabuk mevcut durumu etkilemeyecek bazı değişiklikleri bile kabule yanaşmamaktadır. Yani Amerika, Türkiye'nin bağımsızlıktan kurtulmasına doğru her kıpırdanışın karşındadır. İşte biz böyle bir devletten medet umuyoruz! 1923'ten 44 yıl sonra düştüğümüz bu durum gerçekten yürekler acıdır.

Bildirinin Kıbrıs, Doğu-Batı ilişkileri, Nato konularındaki sözlerinde yeni bir şey yoktur.

Evet, bir turistik gezi. Buna da şükür. Daha beteri de olabilirdi!

Doğu Cephesinde Kanunsuz Terör

DENİZ'in kenarına indik yola. Ne yana araba bulursam gitmek istiyordum. Ama sahiller geçiyor, araba yok. Yollar açılmadı demektir bu. Köyde hiç durmadan sözü edilen karakoldan telefon edip araba getirtmek istedik, telefon da çalışmıyor. Ya da onbaşı bize oyun ediyor. Gölün tam da dibine oturtmuşlar karakolu. Bir kilometreden fazla kısmı buz tutmuş gölün, kıydan içeriye doğru. Öğretmen Abdullah var, Mehmet Yaşar var yanımda. Bu kış kıyamette Kars'taki eniştesinin yanına şubat sömestri tatilini geçirmeye gidiyor Abdullah Bey. Mehmet Yaşar boş gaz tenekesini almış eline, Ereğsten doldurtmak istiyor zam gelmeden. Bir tenkeyi bu mevsimde Ereğse götürmek, oradan doldurtup getirmek öle kolay...

Baktım akşam yaklaşıyor, gelen giden yok. Köye geri dönmek bütün zorluğuna rağmen yapacağımız en uygun hareket. Derken öğretmen okuluna yürümek, oradan gelecek posta arabasıyla Van'a gitmek aklımıza yatıyor. Karın içine bacağımızın biri girerken ötekini çekip çıkarıyoruz yürürken. Parmaklarımız bizden kopmak istiyor, sızlıyor. Kara bata çıka uzun bir yürüyüş-

larla konuştuk bir süre sebasının başında. Öğretmen Adem Bey ve birçoğuları eski tanışlar. Yemekhanede sobanın çevresini kışatan öğrencilerle görüştüm. Kitaplarını edimsiz olan öğretmenler vardı, imzalatıldılar. Sonradan mektup yazan öğrenciler de oldu. Adlarını vermiyeceğim, çünkü başta müdürleri olmak üzere ilgililer hemen harekete geçer ve çocukların hesabını görürler. Nitekim Ankara Öğretmen Okulundan beş öğrenciyi geçenlerde uzaklaştırdılar, nedenlerden biri benimle temas, biri de TÖS ve TİP'i ziyareti düşünceleri... Terörün yasaya bağlanmayan yürütüsü bu. Geçelim.

Nurcular kebabçısı

Ben sizlere, işin asıl civevli yanlarını anlatmıyorum. İnsanı yurdunda gezdirmiyor Zehir Hafiyeler. Her yana kol atmışlar. Kar altında rüzgârın inlediği telefon telleri bugünlerde hep benim için inledi. Bunları anlatsam, zehir hafiyeler romanları çıkar karşınıza. Şu kadarını zorunlu kaldığım için söyleyim: Bu öğretmen okulunun müdürünü de telefonla doldurmuşlar, A-

çıya geçmeden önce küçük bir olayı anlatmak zorundayım:

Her geyin kuralı bozan ayrı bir var. Van Sanat Enstitüsü Müdürü de kural dışı bir müdürdür. Okulunu gezdikten sonra öğrencilerini topladı, beni öven bir konuşmayla onlara tamattı ve sözü bana verdi. Ben de birkaç cümle ile, sanatla uğraşan, sanat okulunda yetişen insanların korkusuz insanlar olduğunu, ekmeklerini kimsenin ellerinden alamayacağı insan olmanın mutluluğunu ta kendisi olduğunu... söyledim. Bu "İstisna" arkadaş da eli menegeneye değdiğinden böyleydi zaten. Hakımı vermeye çalışırken bir yandan da onu şikâyet etmiş olmayayım. Bu olay kulağına gelirse, geniş yürekle karşılamasını, çocuğu kovma makinesine sokmamasını Bakan Efendi'den birbirimize kargut olmanıza rağmen, dilerim...

Evet, vardık Ereğsin Kebabçısına. Kebabçılık yapıyorsa da Nurcuların toplanma yeri demek daha doğru olur. «Bir Bak Kebabçısına». Nuru olan patronun masasında Erzurum'un Hürsöz Gazetesi, Sağ üst köşeye günün tarihini atmış «3 Zilkade 1386» diye. Masalardan birinde İstiklâl Gazetesi, birinde Hilâl Dergisi... Duvarlarda, arap harfleriyle basılmış, ne dediklerini anlayamadığım çerçevesiz yazılar. Eski ya-

Doğunun bütün çilesi bu ihtiyarın yüzünde yansıyor...

Yeraltında
Bir Anadolu — V.

MAHMUT MAKAL

ten sopra vardık Öğretmen okuluna. Burası Alpaslan İlköğretmen Okuludur. Kelime oyunuyla bu adı almadan önce Ermiş Köy Enstitüsüydü adı. Ve de 21 Köy Enstitüsünün en son kurulanı budur. Bu okulu ikinci ziyaretimdi bu. Birincisini tam on yıl önce ama yaz ortasında yapmıştım. Enstitüden çıkıp da Öğretmen Okulu olunca ne duruma geldiğini bu okulların, saptamak istemişim o zaman. «Değişen» adıyla 17 Nisan kitabında vermişim izlenimlerimi.

Şimdi nasıl mı? Okul karın altında şimdi. Öğretmen ve öğrenciler tatilde ama kardan bir yerlere gidememişler. Lokalde oyun oynayan öğretmen dost-

dam yanıma gelse «İstikbalinisi» öldürecek. (Bu kadar öylek bizim okumuşlar, ne zamnettiniz?) Öğretmenlerle konuştuğum birkaç saat içinde onları da dolaylı haberlerle benden uzaklaştırmak istedi. Okula bitişik fakat okula bağlı olmayan bir postane odası var. Oradan Ereğse sesimizi ulaştırdık, akşama doğru açılmış olan yoldan bir araba geldi yola. Okula kardan inemeyen arabaya biz çıktık, bekledik babam bekledik soğukta. Donmamıza ramak kalınca yetişti araba. Grayderlerin yardığı karların arasından (karın yüksekliği arabamızın iki boyu) Ereğse geldik gece. Işıksız koskoca Ereğse...

Kebab yemekten hoşlanırsam da hak yemekten hoşlanmam. Onun için, kebab-

zalı levhaların asılı şekilleriyle de bir illal meydana getirilmiş. Foto montajla yapılmış ve nurculuğun doğuşunu anlatan resimler, altlarında Saidi Nursi imzası bulunan yeni harflerle basılmış kartonlar...

Nurculuğun doğuşunu anlatan resimlerden birinde, Türkiye haritası içinde Kastamonu'dan Van'a, oradan Isparta'ya uzanan bir okla Risale-i Nur'un, yani bir inanın temelini doğuşu göstermiş. Haritanın altına yazılan Saidi Nursi'nin sözü şudur:

Din hayatın hayatı
Hem nuru hem esası
İhyayı dille olur
Şu milletin ihyası.

n an-
var-
tı de
gez-
pladı,
tamit-
irkaç
oku-
z in-
senin
amın,
söy-
men-
Hak-
n da
olay
arşı-
sok-
rimi-
n...
sına-
ların
olur,
pat-
irsöz
tari-
lâsa-
rinde
urfle-
ama-
ya-

Bir sürü eski yazılı levhanın altın-
da yeni yazıyla bir sözü daha asılmıştı
Saidi Nursi'nin: «Madem iman gibi had-
siz derecede kıymetli bir nimet bizde
vardır, ihtiyarlık da boştur, vefat da
boştur.. Nahoş birşey varsa o da gü-
nahtır, safahattır, dalalettir, bidatlar-
dır.»

Kaymakam vesaire

Geceyi Erciş'in «Bahçe Palası»nda
geçireceğiz. Yurdun en soğuk yeri Er-
ciş'te Ağrı bağınlarında. Bugün sifirin
altında 35 derece soğuk. Her taraf buz.
Burada da böyle kış görülmedi bu yıla
kadar, diyor otelci. İki köy öğretme-
niyle aynı odada kalıyoruz. Paltoları-
mızı falan ne buldukça üstümüze örttük.
Ama binalar bu iklimle göre düşünüle-
memiş ki yapıırken. Isınmanın olanağı
yok. Öğretmenlerden biri edip edemiyor,
kalkıp karanlıkta bağrıma bağlıyor
can sıkıntısından. «İşık yok, odun yok!»
Sesini hafifletmesini rica ediyorum, ha-
fifletemiyor. «Öğretmen müşkülât için-
de, köylü müşkülât içinde. Gelsen gide-
mezsin köye, gitseñ gelemezsin köyden!»
Hasanoğlu'dan çıkma ve Çelebibacı
Köyünde öğretmenlik yapan İbrahim
Okutucu devam ediyor: «Köylü aç su-
suz, sen aç susuzsun! Bu aç ve acıklı
şartlar altında köye ışık vermeye çalı-
şırsın, karanlık yerleri aydınlatmaya
kalkırsın. Sen misin bunu düşünen?
Resmi makamlar, hususi kişiler peşin-
de. Seni söndürmeye, seni öldürmeye
kalkıyorlar. Desteklemelerinden vazgeç-
mişsin zaten. Tekne tekne üstüne. Kö-
ye de gelip muhtarlara, öğretmenler si-
nin emrinizdedir, demezler mi. Oysa
memurun çalışması amirin davranışına
bağlıdır. Eğer yurdun her yanındaki
arkadaşlar da bizim gibilerse, ne eği-
tim davası var demektir ne de çözüm-
lenebilir bu işler...»

Bahçe Palas'ın odası ışıksız, buzdol-
abı. İbrahim konuşuyor, konuşuyor...

Karne tatili dolayısıyla Bahçe Pa-
las'ın kıyı köşesi öğretmen dolu. Maaş-
larını ve ihtiyaçlarını almaya gelmiş-
ler. Kış daha da artınca köye dönemi-
yorlar. Ha orada titremek ha burada
titremek, ikisi de bir, diyen bekârla-
rın yanında evli olanlar da var. Onlar
çok korkuyorlar karıları çocukları için.
Otel kâtipinin küçük odasında toplandık
sabahleyin. Yüz yıkamak, başlığı çı-
karmak mümkün değil. Sular don, ka-
pılar don, pencereler don. merdivenler
buz... Bir yandan sivil-resmî polisler
gelip gidiyor. Her itimale karşı gün-
lerce önce haber edilmiş kendilerine.
Erciş'e gelebilirmişim... Tanımıyor a-
damlar, benim yanımda beni soruyorlar.
Gelip gittiğim yeri beyannamede sağ-
lam göstermemi istiyorlar. Otelci, kâ-
tip şaşıyor. Otelin tarihinde görülme-
miş bir adamın üstüne bu kadar dü-
şüşleri. Çifter çifter beyanname doldu-
ruyorum, basıyorum altına imzayı. Gi-
deceğim, geldiğim yerleri ve kimliğimle
ilgili birçok şeyi kapıyor otelcinin be-
yannameleri. Oradan polise gidiyor. Mus-
lukların donu çözülünce ezip suyunu iç-
sinler bu kâğıtların...

Gedik Köylü öğretmeni Şinasi Gök-
p ölü gözlerle süzüyor olup biteni.
Sonra boğalıyor. Hem küfürle hem göz-
yaşıyla boğalıyor. O boğasının da
kimler boğasın: Maaş almak için ya-
ya çıkmış yola, kara gömülerek 8 sa-
atta gelmiş Erciş'e. Köy Süphan Dağı
eteklerinde. Karısının ve çocuklarının
su bulamayacaklarını, üşüyüp ölecekle-
rini söylüyor boyuna. Karı-buzu kazıp
altından su çıkarıyormuş dereden. On-
lar yapamazlarmış şimdi. Birkaç gün-
dür burada. Tipi her yanı dümdüz et-
miş. Yola çıkmaya cesaret edemiyor.
İhtiyaçlarını alsa götürmeye umudu
yok. Kör pişman bekliyor.

"TİP'e kurbanım..."

O da kasabadaki yöneticilerden gi-
kâyetçi. Onların davranışı da tuz biber
ekiyormuş «hallerine». Köyde olınca
çileyi dolduran insanların yüzüne bakı-
lmıyormuş kasabaya geldiklerinde. Bir
gün kaymakamın yanına gitmiş. Kay-
makam hemen telefona asılmış, derdin
nedir demeden. Bulmuş ilköğretim Mü-
dürünü ve «bana, eli yüzü nurlu, temiz
öğretmen gönder» demiş. «Çünkü zem-

zemle yıkanmak mümkün değil köyde»
diyor öğretmen. Dedikleri bu kadar de-
ğil Gedikdibi öğretmenin. «Yetmiş
liraya bir kağıt tezeği alamadım.» di-
yor, «Tezeğim yok» diyor. «Muhtar be-
nim emrimdesin, kaymakamdan emir
var dedin» diyor...

41 öğrencisi varmış beş sınıfta. Bun-
lardan altısı kız ama ikisi gelebiliyor-
muş. «Zaten kütükte ne babanın ne
kızların kaydı yok, gel de 222 sayılı
kanunu uygula!» diyor Şinasi Öğretmen.
Otel kâtipi giriyor araya: «İki kişi
35 arkadaş. Odunun tonu üçyüz gayme.
Onu da bulabilirsen öp başına koy. İn-
sanların odunsuz ekmezsiz inledikleri
yetmiyormuş gibi bir de zam çıktı.
Zamdan sonra milletin illikleri titriyor...»

İlköğretim Müfettişi Mustafa Kan-
demir geldi sonra. Benim Kızılcahanım-
dan arkadaşım. Yaman bir müfettiş.
Çocukların tek güvenesi. Ona bir şey
yaparlarsa tüm Van öğretmenleri yan-
dı demektir. Ondaki başka ellerinden
tutacak kimse yok. Cebinde de Ant
var. Anlatılması bitmeyecek kadar me-
sele çıkıyor ortaya: Bu öğretim yılının
başında, yani 1966 ekiminde Erciş mer-
kez Emrah İlkokulunda stajyer öğre-
tmenler var. Okulu yeni bitirmişler. Öğ-
retmenlerin ders dinlediği sınıfa kay-
makam giriyor kapıyı duvara çarparak.
Önündeki sandalyanın parmaklığına
ayaklarını koymuş oturan bir öğretme-
ne «ulan eşoğlu eşek doğru otur!» di-
yor birdenbire. Öğretmenlerden biri de
kaymakamın eşi. O da ağlıyor öteki
öğretmenlerle birlikte. Bu tecrübesiz
genç çocukları ağlatmak nasıl da zevk
veriyor adamlara?...

İlköğretim Müdüründen bahseden
bir köy öğretmenine Erciş şube binba-
şısı «Bilmiyor musun biz 27 Mayıs'ta
müdürlükleri kaldırdık» demiş. Binbaşı-
mızın haberi yoksa söyleyeyim: Bizim
köyde eski devirle yenisini karşılaştı-
rırken akadı kalktı kaymakam oturdus-
derler. Müdür kalkmadığı gibi daha ne-
ler oturdu milletin, öğretmenlerin ba-
şına 27 Mayıs'tan sonra.

Erciş Yatılı Bölge Okulu Öğretmen-
leri de öğretmenler için yapılmış loj-
manların kendilerine değil şoföre falan
verildiğinden, sorunca «bir şoför elli ö-
ğretmene bedeldir» karşılığını aldıkların-
dan yakınıyorlar.

Müfettiş Mustafa en derlisi. «Köy-
leri dolayıyorum kızakla» diyor. «On-
beş yıl öncenin kayıtlarında kız ö-
ğrenci var. Şimdi kız hiç yok kayıtlarda.
Erkek bile yok. Sorduğumuzda, biz na-
musumuza düşkünüz, diyorlar. Nerede
4274 sayılı kanunun 16. maddesi? Sıkı
mı çocuk göndermesilerdi o zaman?»
«Kaymakama sorarsan, nene gerek,
geleni okut demektir» diyor öğre-
tmenlerden biri.

İlkokullarda uygulanmaya çalışılan
Amerikan yapısı Program Taslağından
yakınıyorlar öğretmenler bir de. İbra-
him Akman diyor ki: «Erciş'in Mağara
Köyünde nasıl uyguladım ben bunu. Öğ-
renciler Türkçe bilmezler, araç bulmak
mümkün değil. Hayat Bilgisi ünitesini
uygulamaya kalktım, kıs geldi, ev o-
yunları v.b. hiç bir şey anlamıyorlar.
Çocuklar yüzüne bakmaya başladılar.
Taştan başka aracınız yok köyde. Araç
ve inceleme üstüne hazırlanmış bu tas-
lak...»

«Bizde kitap yok, defter yok» diyor-
lar hep birden.

Öğretmenler Sendikasına gittik. Bu
salon daha önce Öğretmenler Derneği
tabelasını taşırdı. Mustafa kapatmış ve
sendikayı kurmuş. Polisleri bizi bekler-
ken bulduk orada. Ortaokulun kimli
sürgün gelmiş değerli öğretmenleriyle
tanıştık.

Sevriil okurum, beş sayıyla kimli
bulduğum için yazamı burada ke-
mek zorundayım. Bitirmeden önce Muş
İstasyonunda tren kara saplandığında
dinlediğim bir vatandaşın sözlerinden
bir parçayı da eklemek istiyorum. Di-
yor ki Yahya Bozkurt:

«Öğretmenleri çok severim. Ama en
çok sosyalistleri severim. Ben her yer-
de böyle konuşurum. Hesabını verme-
yeceğim boku yemem. Aybar tek lider,
Nazım adalet kurbanıdır. Anayasaya
dayanarak tam sosyal adalet istiyorum.
Onu tahakkuk ettirecek tek çatı TİP'in
çatısıdır. TİP'e kurbanım. Onlar hav-
yar yiyecek, benim köylüm karlı yol-
larda donacak, böyle adaletin taa ay-
radımı...»

TÜRK-İŞ'İN MASKESİNİ YIRTIYORUZ

● Türk - İş Genel Sekreteri Amerikalılardan 39 Bin Lira alarak Türk işçisinin haklarını Amerikalılara yedirdi.

HALİL TUNÇ
(Kime hizmet ediyor?)

TÜRK işçi sınıfının gerçek temsilcileri olan DİSK yöneticilerine karşı sendikacılık tarihinde görülmemiş bir karalama kampanyasına girişen Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun başındaki sendika ağalarının maskelerini düşürmek zamanı artık gelmiştir.

Bilindiği gibi, Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu, yıllardan beri Türk işçi sınıfının tek temsilcisi durumunda bulunan Türk İş'in egemen sınıfların dümensuyuna girerek kendi sınıfına ihanet etmesi üzerine devrimci sendikalar tarafından kurulmuştur. DİSK'in kuruluşu egemen sınıflarda ve onlarla aynı safta bulunan Türk İş yöneticileri arasında büyük panik yaratmış ve yeni konfederasyonun kurucuları aleyhinde büyük bir tevzir ve iftira kampanyası açılmıştır. Ne var ki, bu saldırıların hiçbirisi, gün geçtikçe daha fazla bilinçlenen Türk işçisi tarafından iltifat görmemiş ve DİSK işçi sınıfının gerçek temsilcisi olarak ağırlığını ortaya koymuştur.

Basına verdikleri demeçlerde DİSK'in kuruluşunu küğümser ifadeler kullanan Türk İş yöneticilerinin bu kuruluş karşısında nasıl paniğe kapıldıklarını anlamak için önce Türk İş'in 9 Mart 1967'de "Gizlidir" kaydıyla teşkilata yayınladıkları iki genelgeye bir göz atmak kâfidir.

Türk İş'e bağlı bütün sendika, federasyon başkanlıkları ve bölge temsilciliklerine gönderilen ve «Bu genelgenin bölge temsilcileri tarafından özel olarak saklanması hususunda titizlikle dikkat edilmesini rica ederiz» kaydını taşıyan bu genelgeler ANT tarafından tam metnile ele geçirilmiş bulunmaktadır.

Türk - İş'in telâşi

9 Mart 1967 tarih ve 67/843 sıra numarası taşıyan birinci genelgede DİSK'in kuruluşu TİP'in işçi hareketini kendi emri altına almak istemesinin bir sebebi vardır. Bu sebebi sadece oy alma isteği gibi masum bir arzuya bağlamak dar bir görüş olur. Bildiğiniz gibi, bütün dünyada olduğu gibi yurdumuzda da milâhlı kuvvetlerden sonra organize kuvvetlerin en büyüğü işçi hareketidir.

«TİP'in işçi hareketini kendi emri altına almak istemesinin bir sebebi vardır. Bu sebebi sadece oy alma isteği gibi masum bir arzuya bağlamak dar bir görüş olur. Bildiğiniz gibi, bütün dünyada olduğu gibi yurdumuzda da milâhlı kuvvetlerden sonra organize kuvvetlerin en büyüğü işçi hareketidir.

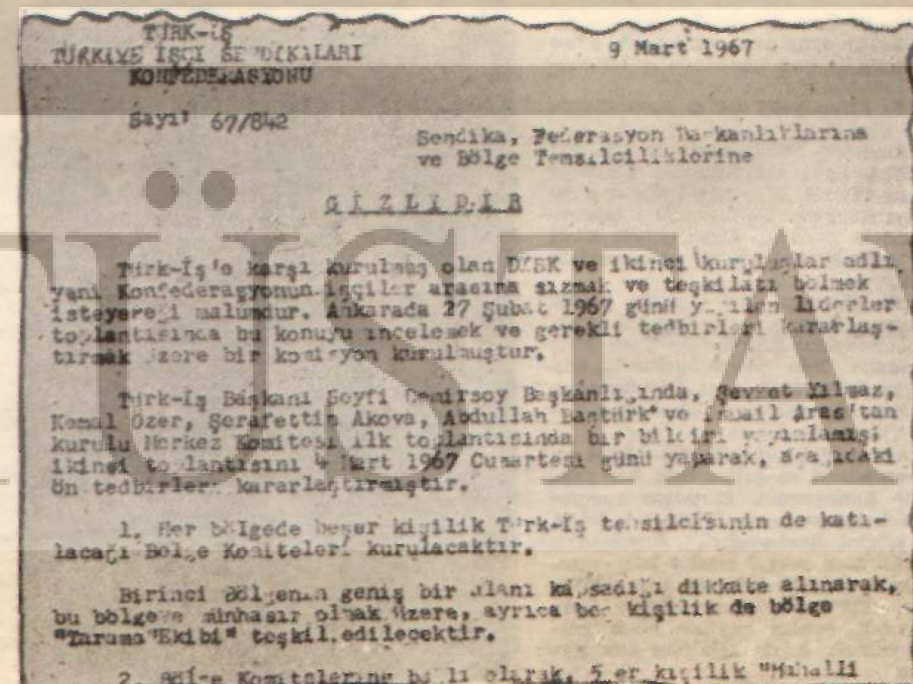
Böyle güçlü bir kuruluşu emri altına alan bir siyasi parti, eğer isterse, suni grevler, mitingler, nümayişler, kaba kuvvet gösterileriyle memlekette bir anarşi havası, huzursuzluk yaratır. Düzeni ve rejimi tehlikeye sokabilecek bu çeşit kaba kuvvet gösterilerinin sonunun nereye varacağını kestirmek mümkündür.»

Genelgede bundan sonra Türk İş'in sözlümüne partilerüstü politikası savunulmakta, DİSK'in güçsüz olduğu ileri sürülmekte, Türk İş'in aldığı Amerikan yardımları konusunda izahat verilmekte, DİSK kurucuları samimiyetsizlikle suçlandıktan sonra DİSK kurucularının Türk İş'ten ihracına dair Haysiyet Divanı kararı aynen iltibas edilerek yazıya şöyle son verilmektedir:

«Teşkilâtımızın işçiler arasına sızmak isteyen ard niyetlilere karşı uyanık olmalarını rica eder, başarı dileklerimizle sunarız.»

9 Mart 1967 tarih ve 67/842 sıra numarası taşıyan ikinci genelgede ise aynen şöyle denilmektedir:

«Türk İş'e karşı kurulmuş olan DİSK ve ikinci kuruluşlar adlı yeni konfederasyonun işçiler arasına sızmak ve teşkilâtı bölmek isteyeceği malumdur.»

DİSK'in gelişmesi karşısında Türk İş yöneticileri büyük paniğe kapılmışlardır. Yukarıda fotokopisini gördüğünüz Türk İş'in gizli genelgesinde DİSK'in gelişmesine karşı alınacak tedbirler teşkilata duyurulmaktadır.

Ankara'da 27 Şubat 1967 günü yapılan liderler toplantısında bu konuyu incelemek ve gerekli tedbirleri kararlaştırmak üzere bir komisyon kurulmuştur.

Jurnal şebekesi

Türk İş Başkanı Seyfi Demirsoy başkanlığında, Şevket Yılmaz, Kemal Özer, Şerafettin Akova, Abdullah Baştürk, ve İsmail Aras'tan kurulu Merkez Komitesi ilk toplantısında bir bildiri yayınlamış; ikinci toplantısını 4 Mart 1967 Cumartesi günü yaparak aşağıdaki ön tedbirleri kararlaştırmıştır:

1. Her bölgede beşer kişilik Türk İş temsilcisinin de katılacağı bölge komiteleri kurulacaktır.

Birinci bölgenin geniş bir alanı kapsadığı dikkate alınarak, bu bölgeye münhasır olmak üzere, ayrıca beş kişilik de bölge «tarama ekibi» teşkil edilecektir.

2. Bölge komitelerine bağlı olarak, beşer kişilik «mahalli komiteler» kurulacaktır.

(Bu maddede komitelerin hangi bölgelerde kurulacağı ve hangi illeri kapsayacağı açıklanmaktadır.)

3. Bölge komiteleri ile mahalli komiteler, birzat bölge temsilcileri tarafından kurulacaktır.

4. Bölgelerde, komite başkanlığı bölge temsilcileri tarafından deruhte edilecek, mahalli komitelerde ise, komitenin içinden seçilecektir.

5. Merkez Komitesi haftanın her cuma günü, saat 18'de toplanacaktır. Bölge komiteleri ve ona bağlı mahalli komiteler, her pazartesi günü toplanacaktır.

Bölge komitelerinin başkanları veya görevlendireceği bir üye her cuma günü saat 18-20.30 arasında bölgede görevli olarak merkezden talimat almak üzere bekleyecektir.

Komitelere seçilecekler üzerinde gerekli hassasiyet gösterilmelidir.

6. a) Mahalli komiteler, bölgelerinde meydana gelecek hadiseleri (işçiyi bölmek için yapılacak konuşmalar, dağıtılacak beyannameler, broşürler, kitaplar ve benzeri tutum ve davranışları) birer örnekle (dağıtılan matbuat, yapılan konuşma metni), nerede, ne zaman, kimin tarafından ve kime hitaben yapıldığını da açıkça belirterek, en kısa zamanda bölge komitelerine bildireceklerdir.

b) Bölge komiteleri, kendilerine intikal eden bilgileri ya da kendi bölgelerinde meydana gelecek (a) fıkrasında belirtilen olayları, dethal merkeze bildireceklerdir.

c) Bölge komitelerinin başkanları kendi bölgelerindeki DİSK'in ve komitelerin mukabil faaliyetleri hakkında on beş günde bir merkeze rapor vereceklerdir.

7. Bu konuda yapılacak yazışmalar çift zarf kullanılacaktır. Dıştaki zarf normal adres (Türk İş Başkanlığı) ibaresi taşıyacak, içteki zarfın üstüne ise «TEŞKİLÂTLANMA» ibaresi konacaktır.

8. Mahalli komitelerin masrafları,

(FOR AGENCY USE)

1. NAME (LAST, FIRST, MIDDLE) TUNÇ, HALİL		MR - MRS - MRS.		2. (FOR AGENCY USE)		3. BIRTH DATE (Mo., Day, Year) 03-01-28		4. SOCIAL SECURITY NO. FNO	
5. VETERAN PREFERENCE 1 - None 2 - 5% 3 - 10% 4 - 15% 5 - 20% 6 - 25% 7 - 30% 8 - 35% 9 - 40% 10 - 45% 11 - 50% 12 - 55% 13 - 60% 14 - 65% 15 - 70% 16 - 75% 17 - 80% 18 - 85% 19 - 90% 20 - 95% 21 - 100%		6. TENURE GROUP 0		7. SERVICE COMP. DATE		8. PHYSICAL HANDICAP CODE			
9. FEELING 1 - COVERED 2 - UNCOVERED 3 - RELIABLE 4 - UNRELIABLE 5 - NAILED		10. RETIREMENT 1 - CS 2 - FICA 3 - NONE		11. PS 1 - YES 2 - NO		12. OTHER		13. (FOR CSC USE)	
14. CODE NATURE OF ACTION 171		15. EFFECTIVE DATE (Mo., Day, Year) 01-03-67		16. CIVIL SERVICE OR OTHER LEGAL AUTHORITY CS Rule 8.3		17. GRADE OR LEVEL		18. SALARY	
19. FROM: POSITION TITLE AND NUMBER		20. PAY PLAN AND OCCUPATION CODE		21. GRADE OR LEVEL		22. SALARY			
23. NAME AND LOCATION OF EMPLOYING OFFICE		24. TO: POSITION TITLE AND NUMBER		25. PAY PLAN AND OCCUPATION CODE		26. GRADE OR LEVEL		27. SALARY	
28. NAME AND LOCATION OF EMPLOYING OFFICE		29. PAY PLAN AND OCCUPATION CODE		30. GRADE OR LEVEL		31. SALARY			
32. DUTY STATION (City - County - State) Ankara, Turkey, Asia		33. LOCATION CODE 95-1500-905		34. APPROPRIATION P-458-01		35. FUNCTIONAL CODE		36. AFIC	
37. POSITION OCCUPIED 1 - COMPETITIVE SERVICE 2 - EXCEPTED SERVICE 3 - PROVED 4 - NAILED		38. APPOINTMENT POSITION 1 - PROVED 2 - NAILED		39. TO: STATE		40. REMARKS			
41. DATE OF APPOINTMENT OFFICIAL (Signature only)		42. SIGNATURE (Signature and Title) AND TITLE FOR THE APPOINTING OFFICER		43. DATE		44. OFFICE MAINTAINING PERSONNEL FOLDER (If different from employing office)			
45. OFFICE MAINTAINING PERSONNEL FOLDER (If different from employing office) USAID, P.O. Box 39, Ankara, Turkey		46. EMPLOYING DEPARTMENT OR AGENCY DEPARTMENT OF THE AIR FORCE		47. DATE		48. SIGNATURE (Signature and Title) AND TITLE FOR THE APPOINTING OFFICER VIRGIL A. K. ELTRE Chief/Adm. Tr., CCPO			

Number of work days appointee is expected to work: 130

İşte utanc vesikası... Amerikan Hava Kuvvetlerine ait bu personel kâğıdında Türk İş Genel Sekreteri Halil Tunç'un müşavir olarak görevlendirildiği, günde 300 Lira ücret ödeneceği ve 130 gün çalışacağı belirtilmektedir. Bu hesaba göre Halil Tunç, Amerikan Hava Kuvvetleri'nden 39 Bin Lira almış ve bunun karşılığında Türk işçisinin hakkını Amerikalılara yedirmiştir!

mahalli sendikalar ve şubelerce karşılanacaktır.

9. Bu genelgenin bölge temsilcileri tarafından özel olarak saklanması hususuna titizlikle dikkat edilmesini rica ederiz.

AID yardımları

Görüldüğü gibi, demeçlerinde DISK'in önemini küçümseyen Türk İş ağaları, aslında işçi sınıfını gerçekten temsil edecek bir konfederasyonun kurulması karşısında görülmemiş bir telaş içindedirler ve Muşlu zihniyeti içinde bir jurnal şebekesi kurmaktadır.

Amerikan beslemesi Türk İş yöneticileri, Amerika'dan «AID yardımı» adı altında dolar almalarının izahını genelgelerinde şöyle yapmaktadırlar:

«Türkiye az gelişmiş bir ülkedir. Ne kadar çalışırsak çalışalım, ne kadar çaba gösterirsek gösterelim kendi imkânlarımızla kalkınabileceğimizi iddia etmek mümkün değildir.

Türk İş'in uyguladığı işçi eğitim

projesi, 1954 yılında Türk ve Amerikan hükümetleri arasında imzalanan bir anlaşmaya dayanmaktadır. Bu tarihte iki ülke arasında işçi eğitimi projesi anlaşması ve anlaşma gereğince İş ve İşçi Bulma Kurumu tarafından işçi eğitimi yürütülmeye başlanmıştır. Ancak bu anlaşma çerçevesinde yürütülen işçi eğitiminin hiçbir işe yaramaması, hatta gayesinden uzaklaşması karşısında, Türk İş harekete geçmiş ve yaptığı çalışmalar sonucu 1961'de «İşçi Eğitimi Projesi» nin uygulanması Çalışma Bakanlığı tarafından konfederasyonumuza devredilmiştir.

Görülüyor ki, Türk İş'in aldığı dış yardım değil, Türk ve Amerikan hükümetleri arasında imzalanan işçi eğitimi projesini uygulama görevidir. Bugün yurdumuzda kimse işçi eğitiminin aleyhinde bulunup açık açık «işçi eğitilmesini» diyemez. Ama işçi eğitildikçe, kendi doktriner görüşlerini yaymak imkânını kaybedeceklerini bilenler, işçi eğitimi aleyhinde bulunmak yerine, işçiye eğiten kuruluşu, yani Türk İş'i suçlama yolunu seçmişlerdir.»

Bu ne mantık sefaletidir, bu ne yüzölçümlüktür, bu ne büyük ihanettir!

Amerikan yardımının az gelişmiş bir ülkeye hangi çıkar hesaplarına gir-

diğini dahi anlayamayan ve «az gelişmiş ülkeye mensup olmayış» Amerika'dan sadaka almak için yeter sebep sayan bir dilenci zihniyeti, toplumun en devrimci sınıfı olan işçi sınıfının yönetim kadrosuna nasıl hakim olabilmıştır?

Amerikan Doları ile yapılan bir işçi eğitiminin Türkiye'nin ulusal çıkarlarına uygulandığından nasıl söz edilebilir? Türk İş'in Amerikan kesesinden yaptırdığı seminerlerde Türk İşçisi Filipinler için hazırlanan broşör ve kitaplarla eğitilmektedir. Eğitim programları, tamamen Amerikanın çıkarlarına göre düzenlenmiştir. Buna hangi haysiyetli Türk sendikacısı göz yumabilir?

Ama, eğitim yardımı adı altında kendileri de Amerikan dolarından nasibedar olan Türk İş yöneticileri hiçbir utanç duymadan bu kültür emperyalizmine boyun eğmişlerdir!

Amerikan emperyalizminin uçakları durumuna düşmüşlerdir.

Tunç'un marifeti!

Kaldı ki, Türk İş yöneticilerinin «Amerikan beslemesi» olmaları, eğitim programı çerçevesi içinde de kalmamaktadır. İlk defa ANT'nin bu sayıda Türk İşçi sınıfına açıklamakta olduğu bir başka vesika, Türk İş yöneticilerinin kendilerini Amerikalılara dolar karşılığında nasıl sattıklarını bütün çıplaklığıyla ortaya koymaktadır.

Evet, bu utanç vesikasında da göreceğiniz gibi, Türk İş'in jurnaleci genel sekreteri Halil Tunç, Amerikan Hava Kuvvetleri ile Amerikan askeri işyerlerinde çalışan Türk işçileri arasında dahi bir ihtilafa hakemlik görevini üzerine almış ve Amerikan Hava Kuvvetleri'nden günde 300, ayda 9000 Lira bahşiş alarak ihtilafı Türk işçisinin aleyhine, Amerikalılar lehine karara bağlamıştır.

İhtilaf, Amerikan Hava Kuvvetleri'nin Türkiyedeki işyerlerinede çalışan Türk işçilerinin 1952 yılından beri ödenmeyen pazar yevmiyeleri ile ilgilidir. Bilindiği gibi, Türkiye NATO'ya girdikten sonra memleketimize gelerek çeşitli askeri tesisler kuran Amerikan Hava Kuvvetleri, buralarda çalışan Türk işçilerine uzun zaman İş Kanunu'nu uygulamamış, nihayet 1957 yılında işçilerin baskısıyla kanunun uygulanmasına başlanmıştır.

Kanunun uygulanmasına rağmen Amerikalılar, Türk işçilerinin kanundan doğan bir çok haklarını, bu arada pazar yevmiyelerini ödemekten kaçınmışlardır.

1952 yılından beri ödenmeyen pazar yevmiyeleri ile ilgili ihtilafı karara bağlamak üzere nihayet 1964 Haziran'ında Amerikalıların isteği üzerine bir Uzlaştırma Kurulu kurulmuştur. Uzlaştırma Kurulunda Amerikan Hava Kuvvetleri'ni temsilen bir Amerikan albayı, Türk işçilerini temsilen Türk İş Genel Sekreteri Halil Tunç, tarafsız aracı olarak da Prof. Hicri Fişek yer almışlardır.

Halil Tunç Türk işçisinin temsilcisi, Hicri Fişek de tarafsız aracı oldukları halde, kararın kendi lehlerine çıkması için hiçbir gayreti esirgemeyen Amerikalılar, her ikisine de günde 300 Lira, yani aylık 9000 Lira üzerinden ücret

DİSK'e KATILAN İŞÇİ SAYISI 84 BİN'e ÇIKTI

Yeni işçi konfederasyonunun kurulması üzerine çıkarlarının tehlikeye düştüğünü gören Türk İş yöneticilerinin bütün karalama gayretlerine rağmen Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu gün geçtikçe yeni yeni sendikaların katılımıyla daha güçlenmektedir.

Bilindiği gibi, beş kurucu sendikadan sonra Kimya İş, Bank İş, Türkiye İş ve Turizm İş Sendikaları da kongrelerinde karar alarak DİSK'e üye olmuşlardır. Ayrıca üyelik için başvuran yedi sendika hakkında da gerekli kararı almak üzere DİSK inceleme yapmaktadır. Bunlar arasında, Ege Bölgesi Mensucat İşçileri Sendikası (EMSES)'in müracaatı kabul edilerek DİSK'e üye sendikaların sayısı ona çıkartılmıştır. Son katılmaları beraber DİSK'e ailet ödeyen üye sayısı 84 Bin'e yükselmiştir.

bağlamışlardır. Amerikan Hava Kuvvetleri, bu fedakarlığının karşılığını nihayet görmüş ve haksız şekilde ödenmeyen pazar yevmiyelerinin sadece Aralık 1958 - Mart 1962 tarihleri arasındaki kısmının ödenmesi kararlaştırılarak binlerce Türk işçisinin hakkı hiç edilmiş, Amerikan bütçesine milyonlarca lira kazandırılmıştır.

Amerikan Hava Kuvvetleri, Türk işçilerinin haklarıyla ilgili her ihtilafa uzlaştırma kurulu kurdukmak yoluna giderek sözümlona işçi temsilcisi Halil Tunç'a 300 Lira yevmiye, yani 9000 Lira aylık vermek suretiyle kararları istediği şekilde çıkartmaktadır.

Diğer sütunlarımızda gördüğümüz Amerikan Hava Kuvvetleri'ne ait bir vesikada Halil Tunç'un Amerika'lılardan günde 300 Lira, aldığı açık seçik görülmektedir. Vesikada ayrıca Halil Tunç'un görev süresinin 130 gün olduğu belirtilmekte ve böylece ayda 9000 Lira, 130 günde ise 39 Bin Lira aldığı anlaşılmaktadır.

İşte, «geri kalmış bir ülke»nin işçi sınıfını temsil etmek iddiasında olanların içyüzü!

Bu bir sendikacının temsil ettiği ihanettir ve işçi sınıfı bu ihaneti asla affetmeyecektir...

SEYFİ DEMİRSOY
(Suçlarının telâfı!)

LIU ŞAO Şİ KAPİTALİSTLERİN ADAMI MI?

HALÜK TANSUĞ

Kapitalist çevrelerin ve
Çan Kay Şek'in adamı
olmakla suçlandırılan
Devlet Başkanı Liu
Şao Şi

Çin'den gelen
haberlere göre
Mao rejimi bir
"büyük oyun" ile
karşı karşıya...

CAN KAY ŞEK
(Kapitalizmin mağası)

PEKİN'den gelen en son haberlere göre, Cumhurbaşkanı Liu Şao Şi, tam 30 yıldanberi kapitalist çevrelere ajanlık etmiştir. Amerikan yardımıyla ancak Formosa'da tutunabilmiş Can Kay Şek "cetesi" ne Liu yakından bağlıdır. Fakat şimdi, bu hainin bütün foyaları meydana çıkmıştır. Kendisi, gerekli cezayı görecektir.

Yukarıdaki, inanılması güç haber, acaba doğru mu? Haber doğru ise, iddia var mı?

Tabii, suallere şimdiden katli bir cevap vermek kolay değil.

Çünkü, Çin'den gelen batı kaynaklı haberler, genellikle büyük mubalâga payı taşıyor. Bunun sebebi, ya Çin adet ve dilini anlamadaki yabancıların samimi yetersizliğidir. Ya, Batı çevreleri, Çin haberlerini kasten tahrif edip Pekin rejiminin itibarını dünya kamu-oyu nazarında düşürmek isterler. Veya, biz-zat Çin'li çevreler, Batı'lı uzmanları şaşırtmak amacıyla kasden yanlış haberler çıkarırlar.

Ancak, bahis konusu Liu Şao Şi ile ilgili haber (ister doğru olsun, isterse yukarıdaki sebepler etkisiyle yanlış olsun) asıl önemini temsil ettiği bir ihtimalden alıyor. Bu ihtimal, zamanımızda "Büyük Oyun" adıyla anılan, milletlerarası bir denemedir.

Söyle ki, atom devrinde, dünya harpleri artık pratik mantığın dışına çıkmıştır. Eskiden kolaylıkla hal çaresi gibi ele alınan dünya harbi, artık bugün o derece geçer akçe sayılmıyor. Dolayısıyla, Blok'lar arası ve dünya çapı mücadele, tarihin her devrinden çok bugün entelektüel bir gizliliğe bürünüyor. Entelektüel mücadele, mecburen, bir bir oyunu gerektiriyor. Böylesine "Büyük Oyun"ların en yüksek derecesi ise, karşı taraf liderliğine "kendi adamı"nı getirme denemesi oluyor.

"Büyük Oyun"u, hayali bir örnekle renklendirelim.

Farz edelim ki, İngiltere, Sovyetler'e karşı bir ölüm kalım mücadelesine girmiştir. Amma, atom devri şartları, İngiltere'nin dünya harbi çıkarak Sovyetler'e karşı başarı sağlamasını önlemektedir.

O halde İngiltere ne yapacaktır?

İngiltere, hem müsbet açıdan, ekonomik ve sosyal alanlarda Sovyetler'e oranla daha hızlı ilerlemeye bakacaktır. Hem de menfi açıdan, yine ekonomik ve sosyal alanlarda, Sovyet gelişmelerini İngiltere sabotaj etmeye çalışacaktır.

Sovyet kalkınmasını (Dünya Harbi'ne girmeden) İngiltere'nin sabotaj edebilmesi için en kat'i, en ucuz ve en verimli yol, Sovyetler Birliği lider-

MAO CE TUNG
(İhanete mi uğradı?)

liğine İngiltere'nin bir "adamı"nı getirmesidir.

Böylesine bir lider, İngiliz "adamı" olmasına rağmen, İngiliz düşmanı gibi görünecektir. Teferuatta İngiltere aleyhine kararlar alacaktır. Fakat çok önemli meselelerde, o da etrafındaki hiç sezdirmeden, İngiliz menfaatlerine yardımdan geri kalmayacaktır.

"Düzmece Lider" in yetkileri ne kadar diktatörlüğe kaçarsa, kendisinin sabotaj imkânları o derece büyür.

İşte, atom devrinde "Büyük Oyun" bu düzmece lider oyunudur.

Amma, hatıra hemen şu sual geliyor: "Böylesine bir oyun oynanabilir mi? Faraziye, daha çok hayali sayılmaz mı? Milletler arası münasebetler ve mücadeleler, polis romanı konularına benzer mi?"

Ovsa, evinde oturup polis romanını kaleme alan yazar, nihayet mahdud bir etmek parası uğruna alın teri döktüyor; hayalini, tek başına, çalıştırıyor. Halbuki konu polis romanı yerine realimlerin varlığı ve yokluğu haline gelğinde tabii polis romanı yazarlarından çok daha usta zekâlar, takım halinde meseleleri ele alacaklardır. Bu uğurda çok daha fazla emek ve para sarf olunacaktır. Yani gerçek, polis romanı hudutlarını fersah fersah aşacaktır.

Zaten geçmiş tarihe baktığımızda, böylesine kademeli "oyun"lara, atom devri öncelerinde bile sık sık rastlarız. Uzağa gitmeye ihtiyaç yok. Laval, Alman işgalinden çok önce, Fransız Dışbakanıyken Naziler hesabına çalışmaya başlamıştı. Birinci Dünya Harbi yıllarında, Çarlık Rusyası Harbiye Nazırı, Kayser'in ajanıydı. Faşist Almanya'nın İstihbarat Bakanı Amiral Kanaris, İngilizler hesabına iş görüyordu. Ve, Stalin'in hayatında yüksek mevkilere yükselen; Stalin'in 5 Mart 1953'de ölümüyle "Başbakan Yardımcısı", "İc-

isleri Bakanı", "Millî Emniyet Bakanı", "Merkez Komite üyesi" olan Lavrenti Beria 1919'danberi İngiliz istihbarat servisi hesabına çalışmıştı. (Bak; Aragon, Histoire De L'URSS, cilt 2, sayfa 225).

Demek ki her büyük ülke, tarihin belki ilk devirlerinden beri, karşısındakinin liderlik mevkiine kendi "adamı"nı getirmek istemiştir. Bu çaba, atom çağında, eski devirlerden daha büyük önem taşımaya başlamıştır.

Başka deyişle, Sovyetler, Washington'a kendi "adam"larını oturtmaya çalışırlar. Amerika, Moskova'ya kendi "adamı"nı yerleştirmeye bakar. Kısacası, Kit'a Çin'i dahil bütün büyük ülkeler, (başarı oranı ne kadar zayıf sayılırsa sayılsın) "Büyük Oyun" a katılma zorunda duyarlar.

Çünkü, "Büyük Oyun", mümkün değildir. Tarihte, sık sık olmuştur. Bugün de, muhtelif şekillerde, olmaktadır. Hele kullanılamayacak derecede korkunçlaşmış atom silahları devrinde, hasmı temelinden yıkmamanın en pratik yolu, münakaşasız "Büyük Oyun"dur.

İşte, Pekin'den gelen haberler gerçeğe uymasa bile, bu "Büyük Oyun" açısından ihtimal bir önem taşır. Hele, Amerika'nın, Kit'a Çin'i yıkmakta "Büyük Oyun"dan gayri şansı yoksa. (Bak; ANT, 28 Şubat 1967, sayfa 12).

YUNANİSTAN

■ Sağcıların darbe teşebbüsüne karşı Papandreu "ihtilâl" tehdidinde bulunuyor

YUNANİSTAN, bir taraftan siyasi buhrana doğru sürüklenirken (Bak; ANT, 21 Mart 1967, Sayfa 12), diğer taraftan ekonomik sancılar çekmekte ve sosyal huzursuzluklarla karşılaşmaktadır.

Bu komşu ülkenin siyasi, ekonomik ve sosyal zorluklarına en yeni misal olarak, Yunan bütün işçileri arasındaki kaynaşmalar gösterilebilir.

Tütün işçileri, Yunanistan'ın en önemli emekçi grubunu teşkil ederler. Ve, bütün Yunanistan'ın en belirli ihracat maddelerinden biridir.

Bu sebeple de, bütün flatları, Yunanistan'ın hayatında önemli rol oynar. Çünkü fakir köylünün çok geniş bir kısmı, tütünçülükten geçimini sağlar.

Nitekim, Papandreu hükümeti, Yunanlı bütün ekicilerine prim vaadinde bulunmuştu. Ancak o tarihten bugüne kadar, Yunanlı bütün ekicileri bahis konusu prime bir türlü kavuşamamışlardır.

Şimdi ise, parlamento dışındaki siyaset adamlarından kurulan geçici Yunan hükümeti, geçmiş bir hükümetçe verilmiş sözü tutmaya kendini mecbur hissetmemektedir. Bu garip tutumunu alenen söylemektedir. Kısacası, eski başbakan Yorgi Papandreu'nun kararını ve bütün müstahsilinin menfaatini, hiçe saymaktadır.

Siyasi, ekonomik, sosyal şartların ağırlaştığını gören; genel seçimlerin

İKİNCİ KORE OLMAYACAK

HÜSEYİN BAŞ

PAPANDREU
(Darbeye karşı ihtilali)

bile yapılamaması ihtimalini anlayan; hattâ, sağcı bir darbe tehlikesiyle karşılaşan Yunan bütün ekicileri ise, artık memnunsuzluklarını açığa vurma yolundadırlar.

Atina ve diğer büyük şehirlerde kızışan havaya ek olarak, Selânik civarında, bütün işçilerinin giriştikleri gösteriler polis kuvvetiyle kargılanıyor. Selânik ve Kavala yolunun bütün bal-yalarıyla kapatılmasına karşılık, polis Yunan Tarım Kooperatifleri Sendikası başkanı Kukessidis ile Tütün Müstah-sıllı Sendikası başkanı Pavlidis'i tevkif ediyor.

Tütün ekicilerinin her türlü gösterisi, tüm Yunanistan'da yasaklanıyor. Nümayişçilere karşı, sindirme hareketlerine girişiliyor. Polis, halk kütlelerine karşı, şiddet kullanıyor. Polis kuvvetleri yanında, şu meşhur SS bozum-tusu Yunan jandarması yer alıyor; Alman Gestaposu'nu hatırlatan zihniyetle kendini herkese belli ediyor.

İşte, tütünçülerin katılması sonucu büsbütün ciddileşen Yunan siyaset arenası, hâlen günün konusudur.

Sağcı hükümet darbesi, kuvvetli ihtimal sayılmaktadır.

Sağcı darbe şartları gerektirirse, Faşist eğilimli askerî cuntasın, Kralı bile ülke dışına sürebileceği iddia edilmektedir.

"Aspidas komplosu" diye isimlendirilen düzmece tertip yardımıyla, pek çok tanınmış sivil ve askerî lider muhtelif hapis cezalarına çarptırılmıştır.

Meb'usların dokunulmazlıkları hiçe sayılıp, içlerinden bazıları (makul bahane bile icad olunmadan) tevkif edilmek istenilmektedir.

Seçimler öncesi geçici devre başbakanı Paraskevopoulos, istifa zorunda kalmıştır.

Kral, geçici hükümet başkanlığına, bu sefer "ERE" (Millî Radikal Birlik, aslında Karamanlis taraftarı sağcı blok) lideri Kanelopoulos'u getirmiştir.

Sağ'dan gelen baskılar karşısında (herhalde henüz satha vurulmuş tehli-keli bazı planlar sezinleyen) Yorgi Papandreu, "ihtilâl tehdidi" savurmaktadır. "Kral hükümet darbesi yolunu secerce, buna karşı yekâne hâl caresi ihtilâldir" demektedir.

Oysa, ordu liderlerini elinde tutan, Kral'a dayanan, geçici karakter dahi taşıyan hükümet mekanizmasını bilfiil kontrol eden, iş çevrelerinde desteklenen, büyük devletlerin (bu arada Amerika'nın) itimadını haiz bir askerî cunta-yaya karşı Papandreu'nun bahsettiği "ihtilâl" ancak halk kütlelerinin istic- rakıyla mümkündür.

İşte, Yunan tütünçülerinin Selânik bölgesinde beliren hareketleri, bu yön-den mânalandırılabilir. Atina başta, büyük şehirlerde patlak veren münayişler, aynı açıdan kıymetlendirilebilir. Belki, bahis konusu bu hareketler, Faşist darbeye karşı, Anayasacıların ilk hazırlığı sayılabilir.

BASKAN Johnson, Pentagon'a hâkim savaş çılgınlarının bir kez daha oyununa gelerek Vi-etnam'da yine şiddet yolunu seçmiş bulunmaktadır.

Vietnam'da Têt şenlikleri sırasında uygulanan ateş-kes dolayısıyla beliren barış umutlarının, tapki önceki-leri gibi, bile isteye heder edilmesin-den bu yana Johnson yönetimi şiddet tırmanmasında hergün yeni adımlar atmakta, gün geçtikçe ritmi artan hava akınlarına donanmanın gücünü de ekleyerek Kuzey'e şimdiye kadar görülmeyen bir şiddetle kıyasıya saldırmaktadır. Başkan Johnson, Güney Doğu Asya'da, politik bir çözümden çok askerî bir çözüm öne süren savaş çılgını «şahinlerin» saldırgan tezini benimsemiştir. Savaş çılgınları John-son'a Sonbahara kadar Güney'de «ke-sin bir zafer» vadetmişlerdir. Gerçek-ten de askerler Güney'de Vietkong'a karşı donanmanın da katılmasıyla girişilecek büyük çapta, sistematik bir askerî hareketin, gün geçtikçe şiddeti artan hava akınlarının da etkisiyle Kuzey'i dize getireceğine Başkanı i-nandırmışlardır.

Başkan Johnson şimdi «Askerî bir zaferin» tehlikeli yolunu seçmiştir. Bu yol barış değil, savaş; yajma, dünya barışını bütünüyle kundaqla-ma yoludur.

Johnson'un barışa gitmek için seç-tiği «uzun (şiddet) yolunu» aslında ne olduğunu dünya kamuoyu Amerikalı gazeteci Salisbury'nin gerçekçi rapor-tajlarından öğrenmiştir. Pentagon o gün bu gün hava akınlarını «askerî ve stratejik tesisler» yanısıra «zorun-lu olarak» insan hayatına da kasdet-tiğini kabullenmiştir. Oysa Batı kay-naklarının olduğu gibi Hanoi'nin bel-gelere de dayanarak yaptığı açıkla-malar Amerikalıların Vietnam'da in-san hayatına bile kastezmekte olduk-larını, karşı konulmaz bir biçimde kanıtlamaktadır. Örneğin, Ulusal Kur-tuluş Cephesi, Mart ortasında Hanoi'de yabancı basına Amerikalıların Ku-zey'e reva gördükleri vahşet ve hun-harlığın tüyler ürpertici tablosunu, belgelere de dayanarak gözler önüne sermiştir. Gerek New York Times'in muhabiri Salisbury gerekse de mer-kezi Brüksel'de bulunan ve Sosyalist Devlet Bakanı Henri Rolin'in başkan-lığında çalışan «Vietnam için Ulus-lararası Araştırma Komisyonunca» yayınlanan raporlarında da doğrula-nan Hanoi'nin söz konusu açıklamala-rına göre Birleşik Devletler Viet-nam'da «Yakılmış Toprak» ve «Top-yekün İmha» stratejisini uygulamak-tadır. «Yankee Emperyalizmi», ayrı-ca, halk yığınlarının hayatına kas-detmekle kalmamakta, hayatın ida-mesi için gerekli besin, hasat ve bit-kilere, köylere, kulübelere, pırnçlık-lere, ormanlara da saldırmakta, nesil-lerin emek ve alınlarından doğan de-ğerlerin tümünü yakıp yıkmaktadır.

Amerikan kaynaklarından da ya-rarlanan belgeye göre Birleşik Dev-letler 1966 yılında Kuzeye 638.000 ton bomba yağdırmışlardır. Bu rakam İkinci Dünya Savaşında Pasifikte ya-da Kore savaşları sırasında atılan bombaların tümünden daha fazladır. Ayrıca yine bu süre içinde Amerika-lılar Kuzey'e 500.000 ton obüs fırlat-mışlardır. Bu rakam Amerikan top-çusunun bütün İkinci Dünya Savaşı süresince fırlattığı obüslerin sayısını aşmaktadır. Yine belgelere dayana-

rak yapılan açıklamaya göre Birleşik Devletlerin sistematik bir biçimde uyguladığı «Yakılmış Toprak» strate-jisi şimdiye kadar bir milyon sivilin ölmesine ve yaralanmasına yol aç-mıştır. Öte yandan Birleşik Devletle-rin uyguladığı insanlık dışı taktik, ortaçağ derebeylerinin boğazlama, ka-fa derisini yüzme, karın deşme metot-larıyla, kimyasal savaş dahil, modern savaş araçlarının uzlaşımında tezahür etmektedir.

Diğer taraftan Belçika «Vietnam için Araştırma Uluslararası Komis-yonu»nun Nobel Barış armağanına sahip şahsiyetlere gönderdiği rapor, Amerikan hava akınlarının sivil hal-ka «nelere malolduğunun» dehşet veri-ci bir tablosunu çizmektedir. Baro Başkanı Maurice Cornil'in de katıl-dığı «Araştırma Komisyonu»nun Ku-zey Vietnam'da bizzat yaptıkları a-raştırmalara göre «Amerikalılar özel-likle sivil halkın yok edilmesinde kul-lanılan füzelerden yararlanmaktadır.» Füzeler patladığında uçları kes-klin binlerce çelik «küpe» etrafa yayıl-makta ve vücutta dayanılmaz tahri-bat yapmaktadır. Komisyona göre uçları keskin küçük çelik küp-ler fırlatan füzeler insan vücudunda da-hâ önce yine sivil halkı yoketmekte kullanılan «savaş cinayetlerini» yar-gılamak amacıyla Bertrand Russell tarafından kurulan Uluslararası mah-keme'nin yerinde tesbit ettiği «Ana-nası» ve «Goyaves» adı verilen «Bil-yah» bombalardan daha korkunç ve dayanılmaz yaralar açmaktadır. Brük-sel Uluslararası Komisyonu'na göre Amerikan Uçakları bu dehşet verici bombaları özellikle büyük şehirlerin nüfusu yoğun mahallelerine atmakta özel dikkat göstermekte ve hele bombardımanların yoğun insan topluluk-larının bulunduğu yerlere yanlışlıkla atıldığı Amerikan tezini bütünüyle reddetmektedir. Öte yanda komisyo-nun Kuzey Vietnam'da bulunduğu bir sırada Honk-kay şehrine 9, 10, 11, 12 ve 13 Mart'ta yapılan ve Washing-ton'un resmen 3.000 tonluk büyük bir cephaneliğe karşı başarılı bir hava akı-mı olarak nitelendiği hava hücumları konusunda komisyonun tesbiti şudur:

Yerinde yaptığımız araştırmada cephaneye deposuna ya da böyle bir de-ponun infilâkının izlerine rastlamadık. Buna karşılık altmış evin yerle bir olduğunu bir okadarının da tahrip e-dildiğini tesbit ettik. Belçika Devlet Bakanı Henri Rolin'in başkanlığında-ki «Vietnam için Uluslararası Araştırma Komisyonu»nun söz konusu raporu şu kesin yargıyla son bulmaktadır: «Amerika Vietnam'da sivil halkı yil-dırmaya yönelik sistematik dehşet ha-reketi içindedir. Amerika Vietnam'da savaş kuralarının olduğu gibi insanlık kuralarının da dışına çıkmaktadır.» (Le Monde, 31 Mart 1967).

Amerika'nın Vietnam halkına reva gördüğü «Vahşet tırmanmasında» bu kadarla yetinmemekte, biyolojik ve kimyasal silahları da adabıllığına kul-lanmakta hiç bir sakınca görmemek-tedir. Nitekim «Barış hareketi» sağ-lık komitesi «Barış için Savaş» der-gisinin 209 üncü sayısında yayımla-nan bir ek'e göre Amerika Vietnam'da salgın yaratmak, mahsulün ve geril-lâcuların yok edilmesi amacıyla kimya-sal ve biyolojik silahlardan da geniş ölçüde yararlanmaktadır. Sağlık Ko-mitesi Birleşik Devletler'de kimyasal ve biyolojik silahların yapımına ayrı-lan kredilerin 1959'daki 36,3 milyon dolardan 1964'te 170 milyon dolara

ulaştığını, Amerikalıların Vietnam'da 1965 yılı içinde kimyasal silahlarla 46.247 kişiyi ve 700.000 hektar mah-sûlü zehirleyerek yok ettiklerini tesbit etmiştir.

Böylece açık ve kesin bir biçimde görülmektedir ki, Johnson yönetimi napalmıyla, insan emeğini, hayatı-nı, nesillerin nice acılar pahasına ya-rattığı örnek bir uygarlığı, tekelci bü-yük ortaklıkların çıkarları uğruna yer-yüzünden kazımak, yok etmek gibi dehşet verici bir tasarının son hazırlıkları içindedir.

Başkan Sunay'ın Amerika ziyareti sırasında gerek Johnson gerekse Rusk, Türkiye'nin Kore'deki katkısı üzerinde durarak Vietnam'da da Türkiye'yi yan-larında görmek istediklerini ima etmişlerdir.

Bugün, Dünya politikasında yepyeni gelişmeler söz konusudur: Anglo-Amerikan emperyalizmi Vietnam'dan Endonezya'ya, Afrika'dan Latin öke-lerine büyük oyunlar, çeşitli tertipler peşindedir.

Ortadoğu bu tertip ve oyunların dışında değildir. Türkiye, İslâm Paketi oyununa getirilerek Anglo-Amerikan çıkarlarının bu bölgede ilerici Arap sosyalizmine karşı çıkarılmak, bir köp-rübaşı gibi kullanılmak istenmektedir. Kıbrıs konusunda da durum budur. Kıbrıs'ın NATO savunması paravana-sı ardında Ortadoğudaki Anglo-Ame-rikan çıkarlarının koruyucu üssü ha-line getirilmesi için çeşitli oyunlar çevrilmektedir. Büyük tehlike kapı-mıza dayanmıştır. Türkiye, kurtuluşu-nu hayatıyla ödeyen, özgürlüğünü dün-yanın en güçlü müstevlisine karşı en parlak bir biçimde direnerek koruyan, toprakları yakılıp yıkılan Vietnam'a saldırganın yanında boy göstermeye zorlanmaktadır.

Kimin yanında ne için omuz o-muza dövüşeceğiz? Neyi gözleyece-giz? Napalmın kavurduğu toprak-ları, kimyasal silahların yiyip bitirdiği pırnçlıkları, sefaletin, acının ölüme ittiği küçükük çorukları, bütün var-lığı ile saldırgan, müstevliye karşı koyan, harikülâde direnciyle her gün insan olmanın imtihanını veren soylu bir ulus başına dönen cehennemi mi?

Hayır Türkiye bu lütfenç oyuna hiç bir zaman gelmeyecektir. Türk halkı saldırganın yanında ada yer almaya-caktır! Şerefli olan tek yol budur.

Desen: Abidin Dinç

ŞİİR ÜZERİNE AÇIK OTURUM: II

F. NACİ — (Gitmeye davranan Memet Fuat'a) Bırak şu paltayı da, konuşmaya devam edelim.

M. FUAT — Konuyu öyle bir yere getirdiniz ki ancak yazılarla örnekler vererek, uzun uzun anlatılarak değilebilir.

F. NACİ — Açık oturumda da kısaca anlatılabilir.

M. FUAT — Ben, burada söylediklerimin doğruluğunu belirtmek için gerekli hiç bir örnek vermeden, istediğin gibi, kısaca düşüncemi söylüyeyim. Şiirin okurdan kopuşunda yazılan şiirin çeşidinden çok, başka etkenlerin rolü var. Onun için bu şairlere -kolay yolu seçip- yüklenmek yerine...

HİLÂV — Hem şiir yazıp hem kopmamak daha zordur! **M. FUAT** — O etkenlerin ne- ter olduğunu arayıp bulmak daha doğrudur, bence.

F. NACİ — Peki, nedir o etkenler?

M. FUAT — Biriyle buluşmam gerek. Mutlaka gitmeliyim. (Ve gitti.)

BEZİRCİ — Şimdi asıl üze-

rinde durmamız gereken noktaya geldik. Kopuşun kaynağını İkinci Yeni Şiirin öz ve biçim özelliklerinde aramak gerekiyor. İkinci Yeni'nin biçimce özellikleri genellikle şunlardır: Şiirde anlamın, düşüncenin, olayın, konunun, hikâyenin çokluk geriye itilmesi yahut atılması. Şiirin, hemen hemen, sözcüğe yaslanması, özden, toplumsal gerçeklerden uzaklaşması. Yahut gerçeğin soyutlanarak verilmesi. Dilde, anlatımda aşırı değişimlere (deformation) ve karıştırmalara başvurulması. Konuşma ve düzyazı dilinin dışına çıkılması. Bir şeyi anlatmak, ispatlamak, göstermek gibi işlemlerden, yani özcü ve içerikçi tutumdan uzaklaşılması. Kapalılığa, güç anlaşılabilirliğe ve raslansızlığa kayılması. Şiirde estetik birlik ve bütünlük ilkesinin çoğu zaman umursanmaması. Türk şiirinin evrim çizgisiyle ve geleneğiyle bağların koparılması.

F. NACİ — Kapalılık, güç anlaşılabilirlik nereden geliyor bence?

BEZİRCİ — Yukarda kaba- taslak belirttiğim biçim özellik- lerinden geliyor. Ayrıca, hayat- la, somut gerçekle, toplum so- runlarıyla bağların gevşetilmesi ya da koparılması, İkinci Yeni Şiiri, çoğu zaman, salt biçimci-liğe götürmüştür. Öyle ki ba- zan, şiir, yalnızca imge düşür- mek ya da bir çeşit sözcük sala- tası doğramak haline gelmiştir.

F. NACİ — Bu sözlerin bu altı şair için mi?

BEZİRCİ — Ben, burada, ge- nel olarak konuşuyorum. Soruş- turmaya katılan şairleri beğeniyorum. Sözlerim bu kişilerden çok, bir şiir hareketinin eksik- yanlarını ortaya çıkarmak ama- cına yönelmiştir. Zaten, söyle- diğim özelliklerin tümünü ku- caklayan bir şair de yok ortada.

HİLÂV — Ama, akım ve an- layış olarak böyle bir şiir var ortada.

BEZİRCİ — Selâhattin'in de- diği doğru. Bu özellikler, tü- müyle olmasa bile, parça parça her şairde görülmüyor. Şimdi, a- sıl öze ilgili bir noktaya gel- mek istiyorum. İkinci Yeni'nin temel eksiklerinden biri de be- lirli bir felsefeye, dünya görü- şüne, hattâ estetik anlayışa bağlanmamış olmasıdır. Onun yaptığı, Birinci Yeni hareketine karşı biçimsel bir başkaldırma- dır. Yazık ki bu başkaldırma toplumsal, siyasal bir öze ve ni- telğe kavuşmamıştır. O ka- dar ki Demokrat Parti diktası bütün ağırlığıyla hüküm sürer- ken İkinci Yeni, buna karşı hiç sesini çıkarmamış, onu yok say- mıştır. Topluma sırt çevirdiği için, toplum da onu benimseme- miştir.

ÇAPAN — Sanıyorum bu ek- siklik, başkaldırının safade bi- çimsel oluşundan ileri geliyor. Bu yüzden ben burada İkinci Yeni deyimini bir yana bırakar- ak sözü daha çok soruşturma- ya katılan altı şaire getirmek istiyorum. Ve şunu belirtmek istiyorum ki bu şairler içinde, bu biçimsel başkaldırıdan u- zaklaşan, somut insan gerçeği- le beslenen şairler var. Bir ba- kıma, İkinci Yeni adı altında rasgele bir sepete konmuş şair- ler içinde eleştirel bir bilincele düşülen yanlışlıklardan kurtul- ma, uzaklaşma eğilimi kendini göstermiyor değil.

BEZİRCİ — Ama bu belirti 1960'dan, yani Demokrat Par- ti'nin çöküşünden önce yoktu.

ÇAPAN — Yaşasın devrim, yaşasın özgürlük! Ama, bu bi- linçlenme gene de birtakım bas- kılara karşı oluyor. Yeni şiir, bir hesaplaşmaya giriyor gibi geliyor bana. Bunlar arasında ünlerini büyük yanılgılarla, al- danışlarla sağlayanlar güç du- rumda kalabilirler. Ama şiirle- rini çağdaş insan yaşantısının titişleriyle bağdaştırabilen- ler, İkinci Yeni'nin biçimsel- lik çıkmazından kendilerini kur- tarabilecekler, bence.

BEZİRCİ — Gerçekten de İ- kinci Yeni'nin gerek sözü edi- len şairleri, gerekse öbür şair- leri eski, katı, salt biçimci il- kelerden uzaklaşıyorlar. Ger- ceğe, somuta ve insana dayanan, yani öze bağlanan şiirler ya- yımıyorlar. Böylece, eleştirdi- ğimiz eksiklikten kurtulmaya gidiyorlar. Hattâ, epeydir kur- tulanları da var. Bu, şiirimizin adına sevindirici bir yöneliştir.

HİLÂV — Batıcı şiir gele- negi, aslında, taklitçi bir şiir- dir. Şehirlerde ve kasabalarda yaşıyan, yönetici zümrenin es- tetik ihtiyacını karşılayan bu şiir, günümüze kadar, okurunu fazla tedirgin etmeden kendini ortaya koymuştur. Başka bir deyişle kendini yavaş yavaş be- nimsetmiştir. İkinci Yeni ise, bu bakımdan, özünün ve biçimi- nin taşıdığı özelliklerden dola- yı, kendini benimsetmek konu- sunda ötekilerden nitelik bakı- mından olmasa da nicelik bakı- mından ayrılmıştır. Yukarda be- lirtildiği gibi, aradan yıllar geçtiği halde, kendini gerektiği gibi kabul ettirememiştir. Bu, İkinci Yeni'nin, işlediği şiir muhtevasının, daha önce, Batıcı şiir geleneğinde yer alan akım- ların işledikleri muhtevadan çok farklı olmasından gelir. İkinci Yeni, Asım'ın belirttiği gibi, imgeci, kelimeci (Şiir gel- di kelimeye dayandı) bir şiirdir. Bu, bakımdan, İkinci Yeni'yi, Gerçeküstçülüğün ve çağdaş İngiliz şiirinin bir uzantısı ola- rak ve aynı zamanda Birinci Yeni'ye bu anlayış içinde bir karşı çıkış olarak görebiliriz. Burada, daha eski deneylerde gördüğümüz gibi, Batı şiiri ile zaman bakımından yine en az otuz kırk yıllık bir geri kal- mayla karşı karşıyayız. Üste- lik Gerçeküstçülüğün ve Çağdaş Anglo-Sakson şiirinin içinden çıktığı şartlar, bizim toplumumuz ile ilintisi olma-

yan şartlardır. Oysa bugün is- ter istemez çağdaş olmak zorun- dayız; şiir de öyle. Batı dünya- sının belli bir tarihi anındaki yaşantısını şiirin muhtevası ha- line getirmek, bu muhtevayı aş- madıkça yani onu belli bir amaç için kullanmadıkça tehlikeli ve sınırlayıcıdır. Bence İkinci Ye- ni şiirinin özü bakımından ve bunun sonucu olarak biçimi ba- kımından içine düşmüş olduğu çıkmaz budur. (Sözkonusu olan bu akımdır tabii, yoksa bu ha- reketin bağrından çıkarak boş- ka doğrultular içinde yazmaya başlayan şairler değildir). Ger- çeküstçülük ve genel olarak çağdaş Batı şiiri, Romantizmin uzantısı içinde ferdin başkal- dırışlarını ve yaşantısını yeni bir biçimde dile getirmiş ol- makla öteki akımlardan ayrı- lır. Kısacası, bu şiir, bir aşmayı ve etkinliği dile getirmekten çok, bir tesbiti ve eleştirmeyi dile getiren bir şiirdir. Günü- müzün şiiri böyle mi olmalıdır, diye sorulabilir. Ya da eski bir dünyanın çöktüğü ve yeni bir dünyanın doğmak üzere olduğu bir tarih anında şaire ve şiire düşen görev bu mudur diye de sorulabilir? Nitekim, herhangi bir şiirin yaşayabilirliğinin doğ- rudan doğruya bu sorulara ve- rilecek cevaplara bağlı olduğu- nu sanıyorum. Kaba bir karşı- laştırma yapma izin verin. Bence, Batı toplumunun kendine özgü gelişmesi sonucunda or- taya çıkmış olan ferdiyet ka- tegorisinin şiirini yapmak, Tür- kiye'nin ekonomik gelişmesini, ferdiyet kategorisinden yani ö- zel teşebbüsten geçirerek ve bu- nun zorunlu olduğunu söyleye- rek sağlamaya çalışmaya ben- zer. Oysa, bu kategori, bizde hiç bir zaman olmamıştır ve ol- mayacaktır (Taklitlerin yarat- tığı aldatıcı gerçeklik bir ya- na). Bence, Türkiye'nin ekono- mik kalkınması nasıl kapitalist olmayan bir yoldan sosyalizme varacaksa, şiirine konu olacak insanı muhteva da, gu gerçek- lige uygun olarak, bu yapı içi- de yaşayan ferdin (Batıdaki fertten tamamen farklıdır) ya- şantısının muhtevası olacaktır, yani yerli bir muhteva olacaktı- r (Bunu Nâzım'da görüyoruz). Ayrıca bu şiir, az gelişmiş bir ülkede yeni bir toplum düzeni- ne yönelmiş fertlerin, daha i- lerde deneyecekleri, ve bugün içlerinde çekirdek halinde bu-

REKLAMINIZI
GAZETE VE DERGİLERLE
DEĞERLENDİRİN!

**BASIN
İLAN KURUMU**

YURT İÇİ VE YURT DIŞI REKLAMLARINIZ İÇİN

HİZMETİNİZDEDİR.

Genel Müdürlük :

Cağaloğlu, Türkocağı Caddesi No. 1
İstanbul

Telefon : 27 66 00 - 27 66 01

Telegraf adresi : BASINKURUMU

12841/161

ANT'nin şiir üzerine düzenlediği açık oturumun ikinci bölümünü bu hafta sunuyoruz. Açık oturumun konusu, ANT'nin 12. sayısındaki şiir soruşturmamıza cevap veren altı şairin şiirleridir. Fethi Naci'nin yönettiği açık oturuma Asım Bezirci, Cevat Capan, Memet Fuat, Selâhattin Hilâv katılmışlardır.

İunan bir ferdîyetin şiiri olacaktır. Bununla birlikte şunu da belirtmek isterim: İkinci Yeni, yaptığı ve getirdiği öz ve biçim yenilikleri bakımından, gelecek Türk şiirinin yararlandığı bir alan olacaktır. Bu şiir, kendi için değil ötekiler için varoluşan bir şiirdir.

BEZİRCİ — Selâhattin'in açıklamalarına ben de şunu eklemek istiyorum. Bizde Tanzimat'tan beri şiirimizdeki yenileşme hareketleri hep aktarmacıya yaslanmıştır. Bu yüzden hiç biri köklü ve sürekli olma-

mıştır. Her gelen yenilik, kendinden önceki yeniliğe bir tepki olarak belirmiştir. Nitekim Ahmet Haşim, Tevfik Fikret şiirine karşı çıkmış; Orhan Veli Ahmet Haşim'in şiirine karşı çıkmış, İkinci Yenide Orhan Veli'ye karşı çıkmıştır. Böylece, sürekli bir etki-tepki olgusu devam etmiştir. Elbette bu, yanlış bir tutumdur. Biçim alanında yapılacak yenileşmeler kendi özel durumumuza ve şartlarımıza uygun olarak gerçekleştirilmek zorundadır. Nitekim Nâzım

Hikmet bu zorunluluğu çok bilinçli olarak kavramıştır. Şiirini kurarken bizim toplumsal ve insansal durumumuzu göz önünde tutmuş, kendi şiir geleneğimize (Divan ve Halk) ve batıdaki çağdaş biçim imkânlarından yararlanarak dengeli bir bileşim (sentez) kurmuştur. İkinci Yeni ise bu zorunluluğu genellikle göremediği için hem toplumumuzdan, hem tarihimizden, hem de bize özgü kültür verilerimizden, kopmuştur. Bunun sonucu, çıkmaza girmiş ve bu çıkmaz Turgut Uyar'ın bir yazısında (Çıkmazın Güzelliği) itiraf edilmiştir. Ayrıca, İkinci Yeni'nin öncülerinden İlhan Berk, eskiden Yeni Ufuklar dergisinde çıkan ve İkinci Yeni'yi savunan yazısındaki düşüncelerin sonradan tam tersini savunmuştur. Oktay Rifat İkinci Yeni'den ayrılmıştır. Bütün bunlara karşın, İkinci Yeni hareketinin şiirimize bazı biçim açılımları ve imkânları getirdiğini belirtmem yerinde olacaktır. İkinci Yeni, Birinci Yeni'nin şiire koyduğu yasakları yıkmış ve şiire biçim alanında yeni ufuklar açmıştır. Bundan sonra şairlerimiz bu ufukları değerlendirirlerse şiirimiz bundan kazançlı çıkacaktır. Nitekim bunun belirtileri görülmektedir.

F. NACİ — Bütün bu söylediklerinize rağmen bugün şiir denince genellikle bu şairlerin yazdıkları akla gelmekte. Bunu nasıl açıklıyorsunuz?

BEZİRCİ — Yukarıda da belirttiğim gibi ben, bu şairleri değil İkinci Yeni'yi eleştiriyorum. Bu şairler, İkinci Yeni hareketine katılmasalardı da gene iyi şair olacaktı. Turgut Uyar'ın, Cemal Süreya'nın, Ahmet Oktay'ın İkinci Yeni dışında kalan güzel şiirleri de ek-sik değildir.

F. NACİ — Konuşmamız gereken sorunların hepsini konuşmuş değiliz. Belki bir başka gün tekrar toplanırız. Şimdilik bu kadarla yetinelim. Radyoda açık oturum yapmadığı-mıza göre bir özet yapma gereğini duymuyorum. ANT, oturuma katılmakla gösterdiğiniz ilgiye teşekkür eder.

ANT'IN SEÇTİKLERİ

Tiyatrolar

- DURDURUN DÜNYAYI İNECEK VAR, Ankara Sanat Tiyatrosu
- SUÇLULAR (Sacco Vanzetti) Tiyatro TÖS
- UTANMAZ ADAM Hüseyin Rahmi — Kemal Bekir Ulvi Uraz Tiyatrosu

Filmler

- AÇLIK Carlsen Rüya Sineması
- HUDUTLARIN KANUNU Lütfü Ö. Akad Kulüp Sineması

Sergi

- SOVYET SANATÇILARI SERGİSİ Belediye Sarayı

Bale

- KUĞU GÖLÜ Çaykovski Londra Festival Balesi 8 - 12 Nisan, Şan Sineması

Bitmeyen Kavga Steinbeck

Mahkeme sonunda beraat etti, şimdi bütün kitapçı-larda aranıyor.

AĞAOĞLU YAYINEVİ

(Ant Der: 155)

CEP DERGİSİ

Varlık Yayınevinin çağımız dünyasını kültür, sanat ve sosyal hareketler yönünden izlemek için çıkardığı bu derginin Nisan tarihli 6. sayısı çıktı. 3 liradır.

(Ant Der: 156)

Almanya'da telef olan yüzbinlerce işçinin arasında yaşanmış dört yılın romanı çıktı.

TÜRKLER ALMANYADA

BEKİR YILDIZ

Almanya'daki işçilerin bütün sorunlarını gün ışığına çıkaran ilk ve tek kitap.

Dağıtım: BATES

(Ant Der: 157)

6. Baskısı satış rekoru kıran İNCE MEMED'den sonra,

YAŞAR KEMAL'in

ÜÇ ANADOLU EFSA-NESİ yakında çıkıyor. Ararat Yayınevi P.K. 819 İstanbul

(Ant Der: 162)

NAZİM HİKMET Memleketimden İnsan Manzaraları

Dördüncü kitap çıktı (1. kitap 6, 2. kitap 8, 3. kitap 6, 4. kitap 5 lira)

DE YAYINEVİ

Vilâyet Han, Kat 2, Çağaloğlu

(Ant Der: 158)

JEAN-PAUL SARTRE

EDEBİYAT NEDİR

Yıllardır beklenen kitap çıktı 6 lira

DE YAYINEVİ

(Ant Der: 159)

Lumbago, Siyatik ve Romatizma ağrılarına karşı

FAYDALIDIR

4 saat ara ile günde 3 adet alınabilir

Yeni Ajan 1824/1827/160

SATILIK MATBAA MAKİNESİ

1. Augustburg Fabrikası'nın 82 X 114
2. Johannesburg Fabrikası'nın 63 X 95 boylarında halen işletilmekte olan eski Alman sağlam makineleri 50'er Bin lira ile satılıktır. İstanbul'da Sirkeci'de

TAN GAZETE VE MATBAASI'NDA

ŞEF BAY NATIK'A MÜRACAAT

(Ant Der: 163)

Sağcı basının etekleri zil çalıyordu!

Hükümette yapılan değişiklik ve Başkan Sunay'ın Amerika gezisi, geçtiğimiz hafta Türk basınında enine boyuna eleştirilen başlıca iki konu oldu.

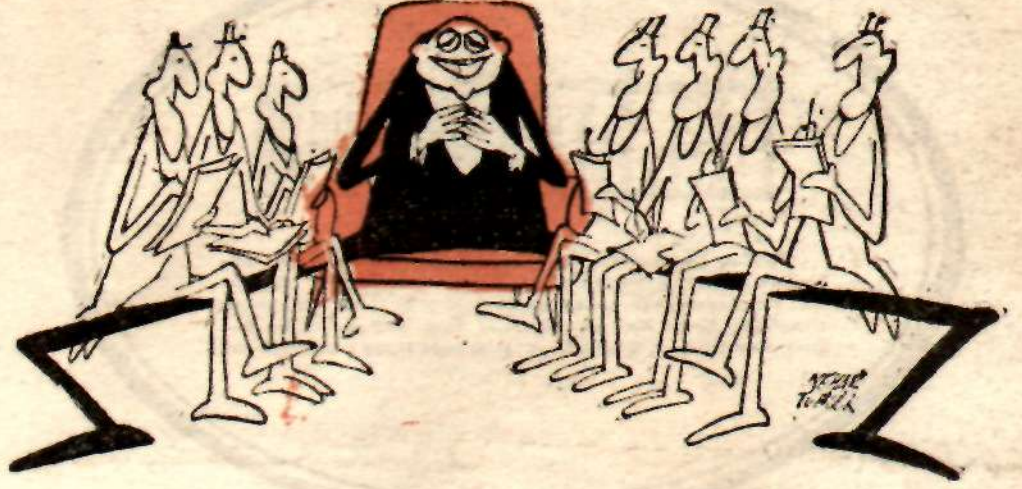
Bakanlar arasındaki değişiklik AP basını genellikle bir nöbet değişikliği olarak yorumlandı. Demirel'in karşısında gösterilen Bilgiç'in kabineye alınmasını parti içi birliğin sağlanması

yenilik getirmeyeceği görüşünde birleşiyordu. Çetin Altan A'şam'da «Yeni gelenler ne yapacak? Kuş mu konduracaklar bugünkü gidişe... Yabancı bir devletle imzaladığımız anlaşmalardan yirmidört tanesinin sureti bile yokmuş hükümette. Bu örnek, içinde bulunduğumuz durumun alameti farikasıdır. Kabinede bakan değişmiş, değişmemiş. Bunların hiçbirisi çözümlü değildir. O yüzden de Kara Mehmet'in maceraları kadar bile ilgi çekmemektedir.» diyor. Ulus'ta Cihad Baban da şunları yazıyordu: «Kamuyu kendi mazisini ve siyasi hüviyetini kısa zamanda inkâr etmiş olan Adalet Bakanı Hasan Dincer'in de hükümet dışı kalmasını çok temenni ederdi. Ne var ki, onu kabine dışı bırakmak, Temel Hak ve Hürriyetler Kanunu dolayısıyla uğradığı hücumlara Başbakan'ın da dolayısıyla katılması manasına gelecekti. Halbuki Demirel bu kanunu destekliyordu. Böyle olunca da bu kanunun sorumluluğunu yeni hükümet içinde beraber paylaşmak istediğini bu jesti ile ifade etmiş oldu.»

Yeni bir şey yok!

Başkan Sunay'ın Amerika gezisi ve yayınlanan Türk - Amerikan ortak bildirisi üzerine Mil-

Senatörler yeni bakanlar için «Sekreterler» dedi.

YAZISIZ

Nehar Tülek — Akşam Gazetesi

liyet'te Abdi İpekçi şu yorumu yaptı: «Türk - Amerikan ilişkilerinde en önemli mesele, ikili anlaşmalardan ve Türkiye'deki Amerikan üslerinin statüsünden doğmaktadır. Bildiride bu hayati meseleye hiç değinilmemiştir.

İKİ BAŞLIK!

«Ey Köhne Bizans»

ÇETİN ALTAN
(Akşam - 7.4.1967)

«Bizans Çöplüğüne dün kazma vuruldu»

MİLLİYET
(8.4.1967)

Eğer dava özel konuşmalarda da olumlu bir şekilde ele alınmışsa, fırsatın kaçırıldığı ve Türk - Amerikan dostluğunun geçirdiği rahatsızlığın devam edeceği düşünülebilir. Zira, dükkü bildirir, bütün olumlu havasına rağmen aslında hiçbir yenilik getirmemektedir.»

Hürriyet Gazetesi'nin özel olarak Amerika'ya gönderdiği Cü-

neyd Arcaytöre ise gezi izlenimini şöyle açıkladı: «Cumhurbaşkanı Sunay, Başkan Johnson ile ikinci ve son bir toplantı yaptı. Kısa süren bu toplantıdan sonra müşterek tebliğ çıktı. Fakat, resmi tebliğ, iki devlet arasındaki münasebetlere, özellikle Kıbrıs problemindeki Amerikan görüşüne yeni hiçbir şey getirmedi. Tebliğ, diğer hususlarda da gene yeni bir şey getirmemektedir.»

Cumhuriyet'te Evet Güresin, Vietnam ve Kıbrıs meseleleri açısından ortak bildiriyi şöyle değerlendirdi: «Türkiye'nin Vietnam'a asker göndermesi isteği ya da eğilimi hikâyesi artık tarihe karışmıştır. Bildirinin en önemli yanlarından biri Kıbrıs Meselesi ile ilgili olmalıdır. Bildirinin ifadesinden Amerika artık Türkiye'yi destekliyor gibi bir anlam çıkarılamaz ve zaten Amerika'nın Türkiye ile Yunanistan arasında böyle bir tercih yapması da imkânsızdır. Şu var ki, bildirir, ikili müzakerelere telmihle bulunarak, müzakerelerin, tarafların meşru çıkarlarını uzlaştıran bir çözümlü bulmasında geçerli olduğunu ortaya koymakta ve mevcut anlaşmaların bağlayıcı hükümlerini esas faktör olarak kabul etmektedir.»

Gözdağı!

Sağcı basın ise, Sunay'ın Amerika ziyaretini ulusal çıkarlar yönünden değil de, daha çok anti-empyralist çevrelere gözdağı vermek bakımından iyi bir fırsat olarak değerlendirdi. Nitekim Bugün Gazetesi'nin başyazısında İzzet Mühtaroğlu «Sayın Sunay'ın Amerika Birleşik Devleti'ni ziyaret etmesi ve Washington'da verdiği beyanatta Amerika ile Türkiye arasındaki münasebetlerin perçinlenmesi için daha olumlu şartların yaratılması hususlarını görüşmek üzere Amerika'ya geldiğini, Türkiye'nin NATO içinde kalacağı, ittifaklarına bağlı olacağını, ancak bu anlaşmaların verdiği

imkânlar nisbetinde diğer ülkelerle münasebetlerini geliştirmeğe itina edeceğini bildirmesi, yurdumuzda komünizmi yerleştirme gizli çabaları içinde olanları hayli hüsrana uğratmıştır» diyordu.

Adalet Gazetesi de başyazısında Sunay'ın gezisi dolayısıyla şu yargıya vardı: «Cevdet Sunay'ın Amerika'ya, gidişi, memleketimizdeki bütün solcu takımı tedirgin etmiş, keyiflerini kaçırmıştır. Zira, aylardan beri Amerika aleyhinde yurt dışındaki yaptıkları hyanat propaganda-larının tam meyvesini vereceğini umdukları bir sırada gerçekleşen bu seyahat, kızılarmış pismiş aşma su katmıştır. İşte bizim kızılkların tasası bundandır. Rus uyduluğuna giden yol kapanacaktır. Yıkıma, koparmaya çalıştıkları batı ile olan ilişkiler kuvvetlenecektir. Hain emelleri için kıyama geldiğini vehmettikleri ortam yokolacaktır.»

Anlaşılan, sağcı basının etekleri zil çalıyordu!

NEFSÂNİ MERKEZİYET

Demirel'in Bilgiç'e kucak açmasını, onun (ego santrizm: nefsâni merkezîyet) duygusundan uzaklaşmaya başladığı manasına almak isterdik. Bu takdirde Demirel «nefsâni merkezîyet» duygusunun etrafında pervane gibi dönecek (medyum) lara değil, gerektiği her zaman kendisine yol gösterecek ve Adalet Partisi davasını en parlak temsil edecek ışıktı şahsiyetlere kucak açıyor demektir ki, onun bu işdeki halisîyet ve samimiyet derecesini göstermeye en kısa bir zaman kâfidir!

ADİDEĞMEZ
(Sabah - 3.4.1967)

ÜÇÜNCÜ CELLAT ADAYI!

Hele bir davranın bakalım, Hele bir kıpırdanın... Sizi ıslak sıçanlar gibi geberteceğiz, Sizi tahtakurusu gibi ezeceğiz o zaman... Elimizden kimse kurtaramıyacak sizi. Ne Lenin'iniz, ne Stalin'iniz, ne o domuz gövdeli Mao'nuz... Ne de gölgelerine sığındığınız Deccallar...

Endonezya dereleri günlerce kıpkırmızı aktı komünist kanından; ormanlarda sırtlanlar, denizlerde köpek balıkları insan etine doydu. Tam 500 bin komünist kesmiş Endonezyalı müslümanlar... Ellerini dert görmesin o çekik gözlü Müslüman kardeşlerimizin... Sağ olsunlar, var olsunlar...

Toplumcular, hâliniz feci olacak, Endonezya komünistlerinden de beter gideceksiniz!

MEHMET ŞEVKİ EYGI
(Bugün - 7.4.1967)

bakımından memnuniyetle karşıladı. Ağır sağcı basın ise, Bilgiç'in kabineye girmesini, Demirel'in sağa bir taviizi olarak kabul etti. Mesela Bâbü'lde Sabah Gazetesi'nde Necip Fazıl «Adıdeğmez» imzasıyla yazdığı yazıda Demirel'in artık «AP davasını en parlak temsil edecek çekil» şahsiyetler» kucak açtığını yazarken aynı gazetenin bir başka sütununda M. Nezihi de şöyle diyordu: «Bugün millet, birinci derecede manevi buhrandan kurtulmak; milli şahsiyetimizi tehdit eden komünizm âfetinden mâsum bulunmak; din hürriyetini noksansız elde etmek istemektedir. İktisadi meseleler bunun peşinden gelmektedir ve Adalet Partisi'nin iktidara getirilmesindeki hikmet-i vücut da budur.»

Buna karşılık, muhalefet basını, kabine değişikliğinin hiçbir